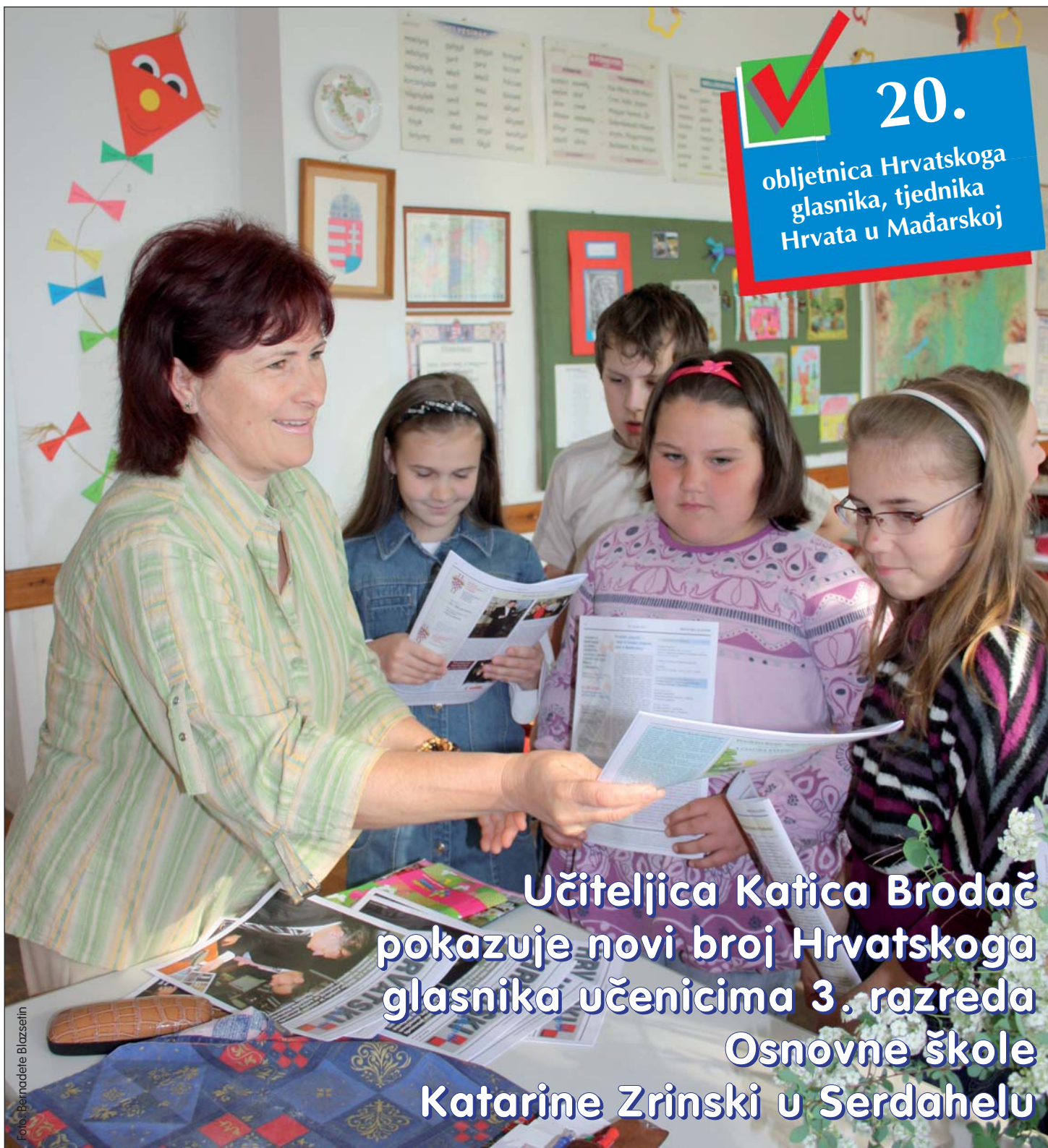

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 18

5. svibnja 2011.

cijena 100 Ft

20.
obljetnica Hrvatskoga
glasnika, tjednika
Hrvata u Mađarskoj

**Učiteljica Katica Brodač
pokazuje novi broj Hrvatskoga
glasnika učenicima 3. razreda
Osnovne škole
Katarine Zrinski u Serdahelu**

Komentar

Prva samostalna hrvatska ustanova u Mađarskoj

Koliko je pisana, novinska riječ važna za prosvještavanje, ali i buđenje, te jačanje nacionalne svijesti, prvi prepoznaje preporoditelj bačkih Hrvata biskup Ivan Antunović koji 1870. pokreće Bunjevačke i šokačke novine. Iako one u tadašnjim političkim prilikama nisu imale previše izgleda, ukazale su na potrebu koja će se ostvariti desetljećima poslije. I nakon Drugoga svjetskog rata, među prvima, daka-ko, uz pokretanje škola na materinskom jeziku, bit će upravo pokretanje glasila, koje je pod nazivom Narodne novine izlazilo desetljećima, i bilo ne samo čuvarom naše materinske riječi nego i izrazom nacionalne svijesti.

Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, koji ovih dana proslavlja svoj 20. rođendan, neosporno jedna je od temeljnih ustanova za budućnost i opstanak Hrvata u Mađarskoj, koja je pokrenuta istodobno s početkom nezavisne i samostalne hrvatske države, te s demokratskim promjenama u Mađarskoj. Prvi samostalni tjednik na hrvatskome jeziku u Mađarskoj, oaza pisane hrvatske riječi, koja predstavlja neprekinutost pisane, tiskane hrvatske riječi na ovim prostorima, nakon demokratskih promjena, ujedno je i prva utemeljena ustanova Hrvata u Mađarskoj čiji je osnivač prije dvadeset godina bio Savez Hrvata u Mađarskoj.

Ono što je crkva stoljećima činila na polju očuvanja i jačanja vjere, jezika i nacionalne svijesti, nakon Drugoga svjetskog rata preuzele su naše škole, naše organizacije i naš tjednik, koji unatoč povremenim teškoćama izlazi bez prekida do danas, redovito svakog tjedna. Hrvatski glasnik zrcalo je društveno-političkog, kulturnog, odgojno-obrazovnog života Hrvata u Mađarskoj. Njegova uloga i značenje nije samo u informiranju, njegovanju materinske riječi, već i u povezivanju etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj od Bačke do Gradišća. Prije svega u jačanju osjećaja o pripadnosti različitih grana velike hrvatskom stablu, uzimajući u obzir sve njihove posebnosti. Uz nastojanja da nas povezuje zajedničkim jezikom svih Hrvata, hrvatskim književnim jezikom, otvoren i za naše jezične posebnosti, društvene, kulturne i ine različitosti.

Iako sve to nije lako ostvariti, a još teže udovoljiti našim regionalnim posebnostima, Hrvatski glasnik u tome ustraje od početka do danas. Istovremeno mora udovoljiti novim izazovima globalnoga društva, a za razliku otprije nekoliko desetljeća, suočen je s ubrzanim brojčanim opadanjem hrvatske zajednice, gubljenjem jezika i nacionalne svijesti. Upravo zbog toga uz naše škole i uz druge kulturne ustanove Hrvata u Mađarskoj, ostaje jedna od temeljnih ustanova za budućnost i opstanak Hrvata u Mađarskoj. Njegove mogućnosti bitno su određene vremenom, pogotovo financijskim mogućnostima u kojima živimo, ali uloga i značenje manjinskog tjednika u životu hrvatske zajednice, u izgradnji kulturne autonomije Hrvate u Mađarskoj ne mogu biti, i nisu upitne. Tome jednako pridonose osnivač, izdavač, suvlasnici, novinari, ali ponajviše čitatelji kojima je namijenjen. Stoga i ubuduće čitajmo i širimo Hrvatski glasnik, hrvatsku riječ, jačajmo nacionalnu samobitnost Hrvata u Mađarskoj.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Poštovani čitatelju! Već dvadeset godina u ruci držiš Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj. Prvi broj izašao je 2. svibnja 1991. godine. Odlučili smo proslaviti na dostojan način dvadesetu obljetnicu. Nije slavljena ni peta ni deseta, sadašnje uredništvo obilježilo je 15. obljetnicu u broju 45 iz 2006. godine, kada smo na

Danu Hrvata u Pečuhu dijelili taj broj i tako otvorili godinu u kojoj smo nizom tribina, susreta s čitateljima u svim hrvatskim regijama, novinarskim radionicama s učenicima hrvatskoga jezika, rubrikom Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj dali svoj obol važnosti hrvatskoga novinstva i popularizirali Hrvatski glasnik u životu Hrvata u Mađarskoj. Danas, 5. svibnja, u našem sjedištu, Izdavačkoj kući Croatica, izložbom, znanstvenim kolokvijem, riječima glavne urednice na protokolarnoj svečanosti, potom domjenkom proslavlamo 20. obljetnicu Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Za mene osobno svatko tko je bio potpisan na stranicama Hrvatskoga glasnika dio je njegove obitelji. Uz dio obitelji jesu i oni

pretplatnici koji već dvadesetak godina opravdavaju izlaženje tjednika Hrvata u Mađarskoj i nestrpljivo ga čekaju u svom domu. Dragi čitatelju, pred očima mi je imenik pretplatnika. Ja Hrvatski glasnik doživljam kao ustanovu, i školu, kao posjet izložbi i upisu svoga djeteta na nastavu hrvatskoga jezika, kao majku koja je naučila svoje dijete hrvatski, naravno, uz njegovu informativnu ulogu. Onaj tko ne živi život hrvatske zajednice, teško će naći zanimljiv napis na našim stranicama. Ne čudim se. Ali se duboko čudim viđenim i uglednim Hrvatima, „intelektualcima“, voditeljima ustanova, zastupnicima hrvatskih samouprava, novinarima, načelnicima, članovima mnogobrojnih KUD-ova, profesorima u našim dvojezičnim i školama s predmetnom nastavom, koji bi trebali biti „lučonoše“, a čije ime ne nalazim u imeniku pretplatnika, što ga ja pomno pratim i bilježim na njemu svaku promjenu od listopada 2005. godine. Za sto forinti tjedno ne možete popiti ni trećinu jedne kave! Ili smo doista toliko nezanimljivi, pa i onda ako uveliko pišemo o istima. Vrijeme je da još naglasim, s ponosom, kako u povijesti svog izlaženja Hrvatski glasnik (po meni dostupnim podacima), unatoč internetu, facebooku i informatičkom bumu koji danas vlada, nikada nije imao toliki broj pretplatnika. To je uspjeh i zasluga sadašnjeg uredništva. Po meni, najveći je to uspjeh ostvaren posljednjih godina uz pokušaj njegovanja različitih novinskih vrsti, i uz nesumnjivo jačanje imidža Hrvatskoga glasnika. Kako dalje, pitamo

se. Ako pridodam kako rečeno uz novinarski posao ostvaruje uredništvo s tri novinara i glavnom urednicom, već šestu godinu zaredom, postat će vam jasno kako se u svom radu rukovodimo krilaticom „nisu novine zbog nas, nego mi zbog njih“. Ali i mi smo samo „smrtnici“ i treba nam podrška i pomoć.

Obilježavamo obljetnicu samostalnoga hrvatskoga tiska. Zašto? Jer nam je on važan. Mislimo kako je dobro i potrebno zastati na trenutak i prisjetiti se imena naših prethodnika i prošlih godina. Onaj tko ne poznaje prošlost, ne zna graditi budućnost. Učiti možemo tek sa spoznajom uspjeha, ali i učinjenih pogrešaka.

U životu ima važnih trenutaka, jedan je od takvih i ovaj. Dvadesetogodišnje doba odrastanja polako je iza nas... Dvadeset godina je

Obilježavamo obljetnicu samostalnoga hrvatskoga tiska. Zašto? Jer nam je on važan. Mislimo kako je dobro i potrebno zastati na trenutak i prisjetiti se imena naših prethodnika i prošlih godina. Onaj tko ne poznaje prošlost, ne zna graditi budućnost. Učiti možemo tek sa spoznajom uspjeha, ali i učinjenih pogrešaka.

razlog zastati jedno prijepodne, jedan dan i radovati se onome što imamo. Pokloniti se i sjetiti se onih koji nisu danas s nama u mogućnosti slaviti. Život je kao knjiga – uvod je mladost. Ako je on dobro napisan, onda se možemo nadati dobrom autoru. Treba rasti i odrastati, ali bez korijena to je teško. Zahvaljujem svima koji su radili s Hrvatskim glasnikom u proteklih dvadeset godina, koji su pomagali, vjerovali i hrabрили... i omogućili i meni da budem dio, član ove obitelji... Skloniji smo zaboravljanju nego sjećanju, trebamo se učiti sjećati jer samo onaj umire koga se ne sjećamo. Različiti smo, ali imamo zajedničko HRVATSKO srce u toplini svoga dlana, to je ona nevidljiva nit koja nas veže. Da narodnost živi u jeziku, mi smo duboko svjesni u svakodnevnom poslu koji obavljamo.

Svojim suradnicima, urednicima novinarima Stipanu Balatincu, Bernadeti Blažetin i Timei Horvat, želim snage i ustrajnosti, zahvaljujem lektoru Živku Mandiću, Katiki Berenci Zám-bó, zaduženoj za računalni slog, i tajnici Anamariji Šokčević koja je od prvih dana Hrvatskoga glasnika dio uredništva, pozdravljam djelatnike Izdavačke kuće Croatica, na čelu s ravnateljem Čabom Horvathom, koji su pridonijeli današnjoj proslavi. Želim svima nama što prije novih i mladih suradnika. Zahvaljujem svima koji svojim napisima i priložima obogaćuju sadržaj tjednika Hrvata u Mađarskoj, pozdravljam sve one koji čitaju i šire Hrvatski glasnik. Bog nas poživio do sljedećega zajedničkog slavlja.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Izjava o presudi Haškog suda u slučaju generala Ante Gotovine

Krug mađarsko-hrvatskog prijateljstva s velikim je zaprepaštenjem primio presudu Haškog suda u slučaju generala Ante Gotovine koja je objavljena 15. travnja 2011. godine. Presuda je nerazmjerno teška, a njezino tempiranje politički neprihvatljivo.

Krug prijateljstva ne osjeća se nadležnim stručno vrednovati sudske odluke, ali i za laičku javnost jasno je da su generalu pripisane i takve optužbe koje dijelom ili u cijelosti nisu opravdane. Izdvojiti ćemo samo jednu točku optužbe. Domovinski rat Hrvata protiv agresora zbivao se uz međunarodnu potporu, primjerice vojna logistička potpora SAD-a danas već nije tajna. S tim povezano došlo je do vojne operacije pod nazivom Oluja koju je vodio Gotovina, poradio koje je prema optužnici 200 tisuća Srba „moralno izbjeći” iz svojih domova u Hrvatskoj. (Za ova tri-četiri dana, dok je trajala ratna operacija, teško da se to moglo dogoditi.)

Dokazana je činjenica da su Srbi sami organizirali egzodus, ne dopuštajući nikakvo protivljenje, srpski vojni čelnici upravljali su njime. Možda su se vojnici u zanosu Domovinskog rata služili nedopuštenim sredstvima, i general nije reagirao na to, ali sve se mora vrednovati u uzajamnoj povezanosti kako je bila riječ o pravednoj samoobrani jedne nacije i države, i sve to uslijedilo je nakon teških kaznenih djela srpskih vojnih i paravojnih jedinica. U tome svjetlu očekivala se oslobađajuća presuda.

Istodobno najviše zaprepašćuje tempiranje presude. Opće je poznato da smo u razdoblju zatvaranja pristupnih pregovora Hrvatske s

Europskom Unijom. Poznata je i činjenica da nekoliko članica Europske Unije iz raznih razloga zadržavaju pristupanje Hrvatske u punopravno članstvo. Antu Gotovinu u Hrvatskoj smatraju nacionalnim herojem. Presuda od 15. travnja može izazvati veliko negodovanje u zemlji, prouzročiti društveni i politički nemir. Može biti još jednim uzrokom za odgađanje pristupanja, izazvati protivljenje prema Hrvatskoj, i kočiti polako poboljšanje hrvatsko-srpskih odnosa. Ne pretpostavljamo da su pojedine države činile pritisak na Haški sud. Ali bismo očekivali da proradi zdravi politički osjećaj sudaca. Članovi tako uvaženog vijeća ne mogu biti bezosjećajni prema posljedicama tempiranja svoje odluke.

Ne možemo proći pokraj još jedne žalosne okolnosti, često prigovarane sa strane šire europske javnosti. Međunarodna zajednica po brojnim pitanjima selektivno sudi, primjenjuje dvostruko mjerilo, među inima i u svezi s ratnim zločinima. U proteklih 66 godina vrlo mnogo ratnih zločina ostalo je bez kazne. Ima takve velesile koja ne dopušta da njezinim državljanima sudi međunarodni sud. Euroatlantska integracija država jugoistočne Europe pak ovisi o odlukama međunarodnog suda.

Budimpešta, 17. travnja 2011.

U ime Kruga mađarsko-hrvatskog prijateljstva:

István Csicsery-Rónay, György Csóti, Zoltan Farago, Ágnes Horváth, János Horváth, Géza Jeszenszky, Mijo Karagić, László Nográdi, Marin Skenderović, Tamás Vitézy

Robert Stein, imenovan glavnim urednikom manjinskih i etničkih programa

Glavni ravnatelj István Böröcz imenovao je glavne urednike odgovorne za zabavne manjinske i etničke, odnosno kulturne programe pri Fondu za podupiranje medijskih usluga i upravljanje imovinom – dao je na znanje Fond u svom priopćenju dostavljenom u četvrtak, 21. travnja, Mađarskoj novinskoj agenciji (MTI). Od 1. lipnja 2011. za glavnog urednika zabavnih programa – uz obnašanje dužnosti ravnatelja odgovornog za sadržajne usluge – imenovan je Loránd Poich, manjinskih i etničkih programa Robert Stein, a kulturnih programa Zoltán Rockenbauer.

Glavni ravnatelj István Böröcz od voditelja novih područja traži da se u kratkom vremenu upoznaju sa svojim suradnicima, te predlože kako zamišljaju obnoviteljsku djelatnost unutar medijskog sustava javnog servisa – stoji u priopćenju.

Robert Stein (44) radić će kao glavni urednik za nacionalne i etničke manjine. Po struci germanist i povjesničar, životni je poziv počeo 1990. godine u Pečuškome regionalnom studiju Mađarskog radija kao urednik emisija na njemačkom i mađarskom jeziku. Od 1992. radio je prvo kao reporter, zatim i kao urednik-voditelj narodnosnih programa na Mađarskoj televiziji, a i kao vanjski suradnik ARD-a (Deutschlandfunk és Deutsche Welle). Od 2003. bio je voditeljem pečuškoga regionalnog studija Mađarskog radija, a od 2009. glavnim urednikom narodnosne postaje MR4 i zamjenikom voditelja glavnog uredništva regionalnih studija.

Robert Stein smatra važnim da oni koji rade na ovom polju, uz dosadašnji rad, svojim stručnim znanjem bogate televizijske i radijske emisije, ali i međusobnu komunikaciju manjina. Moraju se sastavljati programi koji će odgovarati na pitanja koja zaokupljaju manjine, a ujedno daju i vjerodostojne informacije iz života manjina – stoji u priopćenju.

BUDIMPEŠTA – U ponedjeljak, 9. svibnja, u 14 sati na Trgu Attile Józsefa (Közművelődési Nonprofit Kft.) u XIII. okrugu gostuje Narodno sveučilište Dubrava iz Zagreba s predstavom Dječjeg kazališta Dubrava „Oh, kako je lijepa Panama“. Gostovanje se ostvaruje u povodu Dana Europe.

KANIŽA, ČAKOVEC – U Čakovcu je 25. travnja službeno zatvoren europski projekt zvan Kača za obnavljanje društvenih veza u pograničnom području, ostvaren između Kaniže i Čakovca. Na završnoj konferenciji predstavljeni su rezultati jednogodišnjeg rada. Provedbom projekta „Kača“, sufinanciranog iz IPA programa Europske Unije, nastojalo se zajedničkom organizacijom kulturnih i turističkih događaja ojačati društvene veze Čakovca i Kaniže, ali i cijeloga pograničnog područja, te povećati broj turističkih aktivnosti, tako i broj turista s obiju strana granice. Festival vina i dodolle, Advent u Čakovcu i Kaniži, Tjedan hrvatske kulture, Festival umjetnosti, Festival plesa – samo su neke od aktivnosti provedene u sklopu ovog projekta vrijednog 136.000 eura. Osim toga izrađena je internetska stranica te tiskana višejezična brošura. U projektu je sudjelovala i kaniška Hrvatska manjinska samouprava s programom Tjedan hrvatske kulture, sudjelovanjem na Međimurskom fašniku i na drugim priredbama prijateljskoga grada.

KRIŽOVEC – Povodom dana Međimurske županije 26. travnja, u tome međimurskom mjestu u Centru za posjetitelje Javne ustanove za zaštitu prirode priređena je svečanost prigodom proglašenja 2011. godine godinom rijeka Mure i Drave. Prije deset godina područje obale rijeke Mure proglašeno je zaštićenim krajobrazom. Od ove je godine zaštita dignuta na višu razinu, a u zaštićeno područje uključen je i pojas uz rijeku Dravu. Na svečanosti proglašenja župan Međimurske županije Ivan Perhoć naglasio je da očuvana priroda najveće je bogatstvo područja i temelj na kojem se može graditi održivi razvoj. Ulaskom u Europsku Uniju zaštićena priroda još će više dobiti na cijeni, pa će se otvoriti nove mogućnosti vezane za turizam.

KERESTUR – Mjesna samouprava i Zaklada za Kerestur 1. svibnja priredile su Dan umirovljenika na kojem je načelnik Lajoš Pavlic pozdravio žitelje treće dobi. Na tradicionalnoj priredbi nastupili su učenici mjesne osnovne škole, keresturski tamburaški sastav i Pjevački zbor Ružmarin. Nakon programa umirovljenici su ugošćeni večerom te im je omogućeno druženje uz zabavnu glazbu.

Regionalno jezično natjecanje u Bizonji

Petrovišćani najbolji u jeziku

Ovoljetno regionalno natjecanje iz gradišćansko-hrvatskoga jezika je priredjeno 14. aprila, u četvrtak, u Dvojezičnoj školi Bizonje, kade su najbolje hrvatske osnovnoškolare iz cijeloga Gradišća dočekali domaćini, na čelu s načelnikom Robertom Kammerhoferom. Ravnateljica dotične Dvojezične škole Elza Hidasi i nje pomoćnice, učiteljice i djelatnice obrazovno-odgojne ustanove sve su učinile da svi pozvaniki dobro se čutu toga dana kod

kategorija su iste bile zadaće, izvličti tezu s jednom temom, na pripravljanje je bilo dovoljno vremena. Pravoda je bila zadaća i sve šikanije odgovoriti na pitanja žirija, a u trećem krugu su školarci izabrali jednu sliku o kojoj su morali slobodno govoriti. I ovput su bili najbolji oni, ki očividno i doma hasnuju jezik. Teško je došlo do proglašenja rezultata pri kom je savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću i glavna organizatorica priredbe

Nardanka Dora Kolnhofer je završila natjecanje na prvom mjestu

Roksana Nemet iz Narde pred žirijem

Najbolji školarci iz hrvatskoga jezika

njih. U lipo uređenoj školskoj auli sve nazočne je pozdravila glavna organizatorica natjecanja i savjetnica hrvatskoga jezika u Gradišću Edita Horvath-Pauković želeći svim naticateljcem uspješni dan, a posebno je pozdravljena kot časna gošća, zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković. Predstavljene su i članice međunarodnoga žirija: Edita Mühlgaszner, nadzornica za hrvatsko školstvo u Austriji, Nataša Možgon, lektorica hrvatskoga jezika iz Rijeke na sambotelskom Odsjeku kroatistike, i umirovljena koljnofska pedagoginja Terika Daniel. Potom su bizonjska dica predstavila hrvatski kulturni program kojega je s njimi zavježbala školnikovica Klaudija Šmatović. Natjecanje za već od trideset školarov je započelo s izmirenjem znanja najmladjih. U tri

Edita Horvath-Pauković naglasila da je jako zadovoljna s rezultati i djelovanjem učiteljic ki su se zaistinu trudile da najbolje pripremaju svoje školare na ovu regionalnu probu znanja. Predsjednica žirija Edita Mühlgaszner je svim čestitala jer, kako je rekla, točno zna koliko je napora tribi k tomu da se dica tako daleko doprimu da se ufaju govoriti i nadalje je hrabrila svakoga da neka se po hrvatski češće pomina doma. U prvoj kategoriji (3–4. razred) na trećem mjestu je završila natjecanje Klaudija Schlaffer iz Petrovoga Sela. Na drugo mjesto je došao Koljnofac Mate Pajrić, a prvo mjesto su podilili Nardanka, školarica četarske OŠ Dora Kolnhofer ter Luka Vujčić, učenik petroviske Dvojezične škole. U drugoj kategoriji (5–6. razred) znanje Flore Šmatović iz Bizonje je bilo dovoljno za treće mjesto,

drugo mjesto je dobila Petra Kolnhofer, OŠ Gornji Četar, a Petrovišćanka Ana Zorica Timar podilila je prvo mjesto s bratićem Robertom Škrapićem. Treća kategorija, sa školarci iz 7–8. razreda, je producirala slijedeće rezultate: treće mjesto je dostala Estera Kovač iz Kemlje, drugo mjesto su opet međjusobno dilili, Balint Hooš iz Petrovoga Sela ter Silvana Pajrić iz Koljnofa, a prvo mjesto je pripalo Ani Haklić iz Petrovoga Sela.

Posebnu nagradu je zaslužila Dorina Gece iz Koljnofa. S bogatimi dari Pedagoškoga centra iz Sambotela, Bizonjske seoske i Hrvatske manjinske samouprave ter Croatice su se veselo vratili domom mali i odrasćeni.

-Tiho-

Sliva Edita Horvath-Pauković, Angela Šokac Marković, Robert Kammerhofer i Elza Hidasi

Hrvatski kulturni program u izvedbi domaćinov

„Ne znam što bi se trebalo dogoditi da se ne pretplatim na naše novine...“

Čestitam Hrvatskom glasniku na njegovoj dvadesetoj obljetnici!

Kao novinar dnevnog (mađarskog) lista Zalai Hírlap, podrijetlom Hrvat iz Sumartona, zapravo punih dvadeset godina u kontaktu sam s Hrvatskim glasnikom. Počelo je sve za vrijeme prvoga njegova glavnog urednika (zapravo osnivača) Marka Markovića, koji mi je inače bio suučenic i prijatelj u Hrvatskosrpskoj gimnaziji na Trgu ruža. Neke stvari mi je i on objavio,

kako to čini i današnja glavna urednica. Kontakt s tjednikom mi je višeznačan: osim što ponekad šaljem tekstove, važan mi je informacijski izvor. Pomoću njega saznajem o događajima u raznim našim hrvatskim regijama. Hvalevrijedno je što gotovo u svakoj regiji imate suradnika, koji tamo živi. Nađem i takve teme u Glasniku koje kasnije i naše novine obrađuju, a ima slučajeva kada naše novine inspiriraju napis u tjedniku.

Genetički sam „cijepljen“ tako da bez tiska ne mogu zamisliti svoj život, a isto ni bez našega hrvatskog tiska i zbog informacija, a i zbog usavršavanja svoga jezičnog znanja.

Ne znam što bi se trebalo dogoditi da se ne pretplatim na naše novine... Očajan sam kada neki naši diplomirani ljudi pojma nemaju o hrvatskoj manjini u Mađarskoj, ravnodušno se odnose prema svojoj manjini i ne čitaju ni naš tjednik.

Naravno, kao novinar, izdanje promatram i malo kritički:

Smatram da se tjednik ne treba toliko koncentrirati na događanja jer oni su nakon 2–3 tjedna zastarjeli, rado bih u njemu čitao analitičke napise, što se baš u pojedinim izvještajima može ostvariti, ako se manje fokusira na protokol, a više na pozadinu, i na druge interesantnosti nekih događaja.

Pozdravio bih radikalniju promjenu u tehničkom uređivanju. U tome bih rado pomogao svojim iskustvom.

*Josip Mihović,
odgovorni urednik, Zalai Hírlap*

„Dok će nas biti, bit će i Hrvatskoga lista!“

Na početku čestitao bi slavljeniku, najvažnijem mediju Hrvata u Mađarskoj. Žao mi je da ne mogu biti prisutan na proslavi u Budimpešti, kad bit ćedu zanimljiva predavanja od za mene visokocijenjeni ljudi, ali, nažalost, obaveze na poslu preko tjedna mi to ne dozvoljavaju. Hrvatski glasnik uz Hrvatske novine (Austrija) su za mene najvažnija štiva svaki tjedan. Prvo je svaki petak da ih pročitam. Iako u današnjoj dobi preko svakaračkih web-stranica možda već

prije doznajemo od nekih zbivanja, ipak je važno pročitati članke, komentare, intervjuje i doznati da drugi, isto Hrvati, kako razmišljaju, kako doživljavaju svoje hrvatstvo. Unatoč tome ako nekada kritiziramo, možda smo ljuti na njega, ipak je jedna površina koja daje potpunu sliku o nama Hrvatima u Mađarskoj. I jasno vidimo da na kojoj razini smo kod doživljavanja svojeg manjinstva. Ne malo važno, da će biti jedan dokument za budućnost iz kojeg ćedu naši nasljednici doznati o nama puno svega. Kako se kaže, tendencija na svijetu, novi put je internet, ali ja sam osvidochen, da mediji papirnato tipa nikada nećedu zgubiti na svojoj važnosti, i siguran sam da dok će nas biti, bit će i Hrvatskoga lista.

Geza Völgyi ml. (Koljnof)

Uz 20. rođendan Hrvatskoga glasnika

Svaki tajedan čekam jednako na Hrvatske novine i na Hrvatski glasnik – dva glavna glasila gradišćanskih Hrvatov i Hrvatov u Ugarskoj. Jur za vrime moga predsjedovanja Hrvatskomu štamparskomu društvu podržavao i hrabrio sam glavnoga urednika HN Petra Tyrana da izvješćava uz Hrvate u austrijskom dijelu Gradišća i o gradišćanski Hrvati u Ugarskoj i tadašnjoj Čehoslovačkoj, ali i o Hrvatima u matičnoj zemlji i „staroj dijaspori“. Moj vidokrug je općehrvatski i mrzim svaku nenavidnost i jezično natezanje med Hrvatima različnih regijov. Na HN piše geslo „Sloga je moć“, a to je bilo i je još uvijek i moje životno geslo. Po tom motu tribali bi živiti i svi Hrvati (a ne kako se kaže u šali: dva Hrvata, tri misli, što žalibože često odgovara istini.) Zato mi je posebno drago da Hrvatski glasnik izvješćava o Hrvatima svih regijov Mađarske, a o gradišćanski Hrvati još k tomu i na gradišćanskohrvatskom jeziku. Putem Hrvatskoga glasnika sam nazočan pri svi aktualni pripetnji, bilo bar u koj regiji Ugarske. Hrvatski glasnik (isto kao i HN) povezuju i združuju širom raštrkane Hrvate u veću i jaču, moćniju cjelinu. Samo ako smo združeni, samo ako skupno mislimo, djelamo i čutimo, ćemo preživiti kao dio cjelokupnoga hrvatskoga naroda. Zato se i uvijek bunim kad čitam „Gradišćanski Hrvati“ velikim početnim slovom (kad ne stoji na početku rečenice).

Po hrvatskom pravopisu se tim odričemo pripadnosti cjelokupnomu hrvatskomu narodu – veliko početno slovo, naime, znači da je govor o posebnom samostalnom narodu. Tako cijepamo hrvatski narod. HN su to u međuvremenu uvidile i pišu malim slovom, pak se ufam da će i Hrvatski glasnik vrijeda slijediti – jer SLOGA JE MOĆ!

Mirko Berlaković (Austrija)

Rado čitam Hrvatski glasnik

Prije svega „Hrvatskom glasniku“ čestitam dva desetljeća izlaženja. S njim sam se upoznao posredstvom bivšeg urednika Ladislava Gujaša koji se je pobrinuo da dobijem prve brojeve koji su mi se dopali, pa sam zatražio neprekinuto slanje na moju adresu. S ponosom mogu reći da znam o mađarskom Pomurju jer se posvećujem tim priložima, mnogo više od svojih sumještana, brojnih Međimuraca. S puno pozornost pratim tekstove gde Bernadete Blažetin koja je „majstorica“ za približavanje Pomurja Hrvatima pa i nas preko granice u matici. Kada

nađem vremena, pročitam i ostale priloge. Sve pohvale vašim novinarima i svim suradnicima. Prije svega zbog truda da se naši sunarodnjaci upoznaju s priložima preko Glasnika. Čestitke profesionalnoj i besprijekornoj urednici koja mora ostati primjer kako se čuva i „uređuje“ hrvatska riječ u tuđini.

Mladen Grubić, nastavnik i novinar (Kotoriba)

Možemo biti sretni dok imamo tjedni tisak

Kao pripadnici jedne manjine, možemo biti sretni dok imamo tjedni tisak koji možemo čitati na vlastitom materinjem jeziku, u kojem se hrvatske regije u Mađarskoj mogu informirati jedna o drugoj, a isto tako i o zbivanjima u našoj matičnoj zemlji, Hrvatskoj.

Hrvatski glasnik, osim u člancima, uvijek se trudi predočiti nam događaje putem lijepih fotografija. Zbog svega navedenog sa zadovoljstvom ga čitam svakom prilikom. Želim djelatnicima Hrvatskoga glasnika neka ustraju u svojem radu!

Blaženka Mandić (Santovo)

KANIŽA, ČAKOVEC – U okviru europskog projekta za prekograničnu suradnju, Graditeljska i obrtnička srednja škola iz Čakovca i Strukovna škola Zsigmondi-Széchényi ustrojile su završnu konferenciju projekta CREDU pograničnog programa izobrazbe u strukovnom školstvu na polju tradicijskih načina gradnje. Cilj je projekta bio konkretna obnova znanja i vještina građenja na tradicionalan način. Na terenu u susjednim županijama obavljena su mjerenja, izradili su tlocrte, fotografirali, digitalizirali informacije. Pripremljene su radionice namijenjene poduci učenika i usavršavanju profesora, postavljene izložbe o postignutim rezultatima. Utemeljen je novi dvojezični web-portal, izdan zajednički dvojezični priručnik o očuvanju spoznaje o tradicijskim obrtima u Međimurskoj i Zalskoj županiji u 200 primjeraka. Na završnoj konferenciji ravnatelj dviju ustanova Zoran Pazman i Csaba Bene izrazili su nadu da će ubuduće uspjeti nastaviti sa sličnim projektima.

STOLNI BIOGRAD – Hrvatska manjinska samouprava, Hrvatski turistički ured i Prva hrvatsko-mađarska agencija za razvoj poduzetništva 13. svibnja 2011. organizira Hrvatski turistički i gastronomski festival pod naslovom Kraljevski stolovi. Glavni su pokrovitelji Festivala biskup Antal Spányi i gradonačelnik András Cser-Palkovics. U okviru Festivala organizirat će se Turistička i gastronomska konferencija kako bi se mađarskim turističkim agencijama i uredima te svima zainteresiranim predstavile turističke mogućnosti Hrvatske. Turistička konferencija održava se u vijećnici gradske samouprave (Székesfehérvár, Városház tér 1) od 10 do 14 sati. Teme su: turističke mogućnosti u Hrvatskoj, hrvatsko i mađarsko kuharstvo, mogućnosti hodočasničkog turizma i turizma u dvorcima, odnosno o turističkim mogućnostima Stolnog Biograda. Na konferenciji će sudjelovati predstavnici grada domaćina, Hrvatskoga turističkog ureda, predstavnici zbratimljenoga grada Zadra i Biograda na Moru. Ulaznica na konferenciju s prethodnom registracijom iznosi 1000 Ft, a na licu mjesta 3000 Ft (registrirati se može na registracijskom listu ili preko e-mail-a, informacije na web-stranici www.biograd.hu). Program Festivala nastavlja se u Prosvjetnom središtu Sv. Stjepana (Székesfehérvár, Lisztova ul. 1) s gastronomskom izložbom i kušanjem hrvatskih i mađarskih proizvoda, s početkom u 15 sati, odnosno fotoizložbom o etnografiji i narodnim nošnjama u Hrvatskoj. U Dvorani Sv. Stjepana od 17 sati je kulturna večer s kušanjem vina i hrvatskih specijaliteta. Ulaznica za kulturni program i prijam je 10.000 Ft po osobi.

Od društvenih promjena sve do danas na čelu Serdahela

Stjepan Tišler, načelnik sela Serdahela, jedini je među načelnicima hrvatskih pomorskih naselja koji je od prvih mjesnih izbora do danas ostao na čelu sela. Svoju dužnost od početaka obnaša u punom statusu. Na posljednjim izborima opet je izabran za načelnika sa sigurnom većinom. Stjepan Tišler tijekom 20 godina iskusio je mnogo toga glede upravljanja sela, počevši od svježih društvenih promjena do današnje aktualne gospodarske krize. Kroz 20 godina vidljiv je velik razvoj u Serdahelu, no veliko opadanje broja stanovništva čak ni razvoj infrastrukture nije mogao spriječiti. Kako se mijenjao njegov posao tijekom dva desetljeća, odnosno kako su se mijenjali uvjeti života te žiteljstvo porazgovarali smo u uredu samouprave.

Razgovarala: *Bernadeta Blažetin*

Više se puta raspravlja i u javnosti koja osoba najviše odgovara za načelnika, gradonačelnika po stručnoj naobrazbi, naime po izbornom zakonu u svezi s tim nema nikakvih propisa. Vi ste diplomirani inženjer graditeljstva, po svemu sudeći to je dosta dobra struka i za vođenje nekog mjesta. U kojoj ste mjeri mogli iskoristiti svoje znanje visokog obrazovanja?

– *Ako pogledamo tempo izgradnje infrastrukture u selu, mislim da jesam. Dok smo mi već nakon društvenih promjena izgradili plinovod i kanalizaciju, u nekim selima kanalizacija se gradi tek sada. Mislim, što se tiče graditeljstva, da je meni ipak lakše računati i financijske proračune u izgradnji i kontrolirati investicije, jer se razumijem u to, a treba spomenuti da imam dosta kolega na tom području, pouzdane veze. U današnje vrijeme i to mnogo znači. Naravno, bilo je dosta stvari u što sam se morao uhodati, npr. pisanje natječaja. Pohadao sam i seminar kako treba pisati natječaje, no sada već imam svoje djelatnike koji se brinu za te poslove.*

Među pomurskim naseljima Serdahel se uvijek spominje kao jedan od najrazvijenijih i najbogatijih sela. Je li to zbog toga što je nakon društvenih promjena uspio iskoristiti nove mogućnosti?

– *Moram reći da su Serdahelci vrlo radni ljudi. Zna se da su i u socijalizmu odlazili na razne krajeve Mađarske raditi u građevinarstvu, žene su odlazile u velika vrtlarstva, pa je ova navika ostala nadalje. Poslije 90-ih godina ovo područje pokraj granice dobilo je novu priliku u razvoju, neki su i utemeljili svoje manje poduzeće od kojih neka i danas djeluju. Samouprava je također utemeljila svoje poduzeće građevinarstva, kod kanalizacije izrađivali smo neke elemente od betona, šljunak nam je bio blizu, a uspjeli smo kupiti i područje gdje se iskopavao šljunak, pa kada*

je došlo do gradnje autoceste, mi smo bili dobavljači šljunka, naime kakvoća ovoga šljunka kraj Mure veoma je dobra.

Čini se da su početne godine vašeg načelnštva bile lakše?

– *Tada su samouprave imale više materijalnih sredstava za djelovanje, no još nije bilo moguće prijaviti se na razne natječaje, postupno se to promijenilo, ulaskom Mađarske u Europsku Uniju sve su češći bili natječaji, pa onaj tko je bio vješt u tome, uspio je mnogo toga ostvariti. Serdahelska je samouprava potporom iz raznih natječaja uspjela obnoviti svoje ustanove, kuriju, izgraditi biciklističku stazu i druga ulaganja.*

Unatoč lijepom razvoju stanovništvo mjesta ipak se smanjilo.

– *Nažalost, od 90-ih godina broj stanovništva smanjio se s 350. Mladi odlaze, koji idu učiti, diplomiraju pa ostanu u gradu zbog radnoga mjesta. To je najveći problem. U obližnjoj Kaniži su se zatvorile mnoge tvornice, a naselja su mala za to da bi mogla stvoriti radna mjesta, no Serdahel je još u boljem položaju jer ima nekoliko pogona koji zapošljavaju podosta radnika. Najveći je problem granica, sada je izgrađena autocesta prema Hrvatskoj, ali granica još uvijek postoji. Vrlo je teško otvoriti nova radna mjesta u pograničnom području. Mi smo već imali dosta pokušaja i sada su već nekoliko godina u tijeku pregovori da se u mjestu izgradi pogon za preradu voća, koji bi zaposlio pedesetak radnika, posredno bi omogućio i uzgoj voća. Imamo ugovor s jednim poduzetnikom iz Slovenije koji, po našim očekivanjima, otvorit će pogon. Bilo bi nam vrlo potreban i priključak na autocestu, kako bi se roba mogla dovoziti ili odvoziti. Nastojimo i to riješiti. Prema planu prostornog uređenja Serdahela, već se radi na industrijskoj zoni, dio infrastrukture je uveden u zonu, još treba osigurati vodu i odvodnju otpadne vode. To ćemo odmah osigurati ako sigurno znamo za ulagače. Inače samouprava još ima na raspolaganju 20 hektara za industrijsku zonu.*

– *Smanjio se broj stanovništva, pa vjerojatno i omjer hrvatskog stanovništva. Na*

okružne škole dobiju veće mogućnosti jer tamo se koncentrira veći broj učenika, a kod manjinskog odgoja to je još važnije jer ako se djeca hrvatskih sela rasprše na sve strane, u mađarske škole zbog boljih uvjeta, to još više jača asimilaciju. Nažalost, o takvim problemima ne govore dovoljno ni čelnici naše hrvatske zajednice.

Kod dvojezičnih manjinskih škola državna potpora je veća, pa bi se olakšalo financiranje. Zbog čega serdahelska škola s predmetne nastave ne prijeđe na dvojezičnu nastavu kada 80% nastavnika dobro govori hrvatski, a s doškolovanjem bi mogli ubrzo razviti svoje jezično znanje?

– Ako bismo u Serdahelu uveli program dvojezične nastave, ono što bismo dobili s potporom, izgubili bismo na broju djece. Kao što sam rekao, ima sve više dvojezičnih brakova i sve više doseljenih, roditelji bi se bojali upisati svoju djecu jer ipak većina djece nastavlja svoje školovanje u mađarskim školama. Nije to tako jednostavno, mislim da svaki način učenja hrvatskoga jezika trebao bi biti važan našoj hrvatskoj zajednici i boriti se za to da manjinske ustanove bilo kakve vrste jačaju.

Mislim da i vi sami možete reći koliko je važan hrvatski jezik kraj hrvatske granice, jer Serdahel prednjači u prekograničnim projektima, a to je zasluga i dobre komunikacije, no ipak su mnogi nezadovoljni znanjem hrvatskoga jezika djece kada završe osnovnu školu.

– Naravno, i ja smatram važnim hrvatski jezik, sve su nam bolje veze preko granice, vrlo dobro surađujemo. Budući naraštaji odrast će tako da ovdje neće biti granice i siguran sam da će dobro doći ako netko dobro govori i hrvatski i mađarski jezik, dakako, i engleski. Najveći problem vidim u hrvatskim udžbenicima, ove knjige iz kojih uče naša djeca hrvatski jezik toliko su zastarjele, nesuvremene i ne temelje se na učenju komunikacije. Već smo na mnogim forumima to istakli, treba ih napisati slično kao udžbenike drugih stranih jezika, svatko zna da kada djeca

dospiju u školu, ne znaju hrvatski, ima samo nekoliko izuzetaka. Iz godine u godinu škarama sastavljaju knjige, uzimaju tekstove iz starih knjiga i misle da je time riješeno, i podižu autorske nagrade, a djeca nadalje uče iz zastarjelih knjiga.

Smatrate li da će se ovo područje kraj granice moći bolje razvijati i ojačati u samobitnosti pošto Hrvatska postane članicom Europske Unije?

– Mislim da bi nam u svakom pogledu bilo korisno, i jednoj i drugoj strani. Pogledamo li kartu Europe, naše Pomurje je u vrlo povoljnom položaju, na tromeđi triju država, a nije daleko ni Austrija ni Italija, samo treba stvoriti takve uvjete koji će omogućiti razvoj gospodarstva, zajednički planovi i uspjesi približit će ljude, i to će ojačati i vrijednost hrvatskoga jezika i jačat će i samobitnost.

Prilikom izborne kampanje dobili ste kritiku da kao načelnik malo se brinete o kulturnom životu naselja, civilno stanovništvo nije dovoljno aktivno i da je slaba suradnja između manjinske i mjesne samouprave.

– Kritika nije bila u potpunosti utemeljena. U naselju djeluje vrlo dobro ribolovno društvo, klub umirovljenika, društvo za kulturu i šport, mi ih potpomažemo svake godine po svojim mogućnostima i oni se uvijek uključuju u naše mjesne programe. Ove je godine utemeljen zbor, pomažemo ga tako da plaćamo voditelja iz proračuna samouprave. Manjinska samouprava također se uključuje u naše određene programe, a ona ih i sama organizira. Mnogi zaboravljaju da mi imamo okružnu školu koju trebamo i uzdržavati, tamo se odvija osnovno umjetničko obrazovanje i obilježavaju se razni programi. Ne treba u svakom selu biti sve isto, nema ni toliko ljudi za to. Mislim da to ne treba biti problem ako mnogi Serdahelci plešu u KUD-u Sumarton, ako bismo forsirali da bude plesna skupina i kod nas i tamo, ne bi bilo ni na jednom ni na drugom mjestu, jer nema toliko plesača iz jednog sela, tako je i s nogometom. Nema smisla za velike novce kupovati igrače iz drugih klubova da bismo imali nogometnu momčad, ona ionako ne bi bila naša.

Što se planira ubuduće?

– Pa ne odmaramo se. Za naselje je najvažnije da ljudi imaju sve uvjete za život i za rad te da očuvamo naš prekrasni okoliš kraj Mure. Trenutno smo u jednom unijskom natječaju pomoću kojeg želimo osuvremenjivati naš pročišćivač otpadnih voda, a planiramo i rasvjetu sela obnoviti na štedljivu rasvjetu. Predali smo u novom krugu IPA programa tri natječaja, među njima je jedan plan za industrijski park, folklorni festival i iskorištavanje novih izvora energije. Još čekamo rješenje. Najveći san mi je da ostvarim u mjestu hrvatski dom umirovljenika, to bi bio jedini u državi, a osim toga da bi osigurao našim umirovljenicima miran, udoban smještaj, osigurao bi i 20–25 radnih mjesta. Za to smo mi mali, pa treba pronaći odgovarajuće vrijeme za natječaj.

posljednjem popisu pučanstva od hrvatskih regija u Mađarskoj Pomurje je bilo na drugome mjestu po brojčanosti hrvatskoga stanovništva a među pomurskim naseljima najveći omjer hrvatskoga stanovništva bio je u Serdahelu, od 1329 stanovnika 757 se izjasnilo Hrvatima. To je vrlo lijep rezultat glede samobitnosti. Hoće li taj postotak ostati prilikom novog popisa?

– Mislim da će se i to smanjiti, naime kako se u naselje doseljavaju obitelji koje ne pripadaju hrvatskoj zajednici i vrlo su česti mješoviti brakovi, asimilacija je jača, ali mislim da Hrvati koji žive u selu pokušaju čuvati svoju samobitnost, u tome im pomaže i mjesna i manjinska samouprava. U našem selu još uvijek ima dosta osoba koje dobro govore hrvatski, a samouprava i ostale organizacije i ustanove na svoje priredbe uvijek zovu partnere iz Hrvatske, to također pomaže u tome. U osnovnoj školi svako dijete uči hrvatski jezik, još i oni kojima su roditelji Mađari, od dječjeg vrtića do osmog razreda. Uzdržavanje ustanove nije lako, nažalost, zakonima nisu takvi da bi dali prednost okružnim školama, serdahelsku školu pohađaju djeca iz više naselja i, naravno, nikada nije dovoljna državna potpora, nego to mora samouprava dopuniti. Ima samouprava koje nemaju ugovor s našom samoupravom pa i ne plaćaju dodatne troškove. Uvijek sam forsirao da

Retrospektivna izložba Mladena Stilinovića

U klopju manifestacije Mjesec hrvatske kulture u Ludwigovu muzeju, zdanju suvremene umjetnosti u Budimpešti, u četvrtak, 21. travnja, otvorena je retrospektivna izložba hrvatskoga konceptualnog umjetnika Mladena Stilinovića s naslova „Pjevaj!“. Pozdravne su govore održali veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bandić i ravnatelj Muzeja Barnabás Bencsik, a o izložbi i Stilinovićeve životu i radu govorio je Georg Schöllhammer, glavni urednik Springerina, jednog od najutjecajnijih časopisa o umjetnosti.

Riječ je o Stilinovićevoj prvoj retrospektivnoj izložbi iako je on već prethodno imao velikih izložaba, primjerice u muzeju Van Abben u Eindhovenu, u Galeriji Platform Garanti u Istanbulu itd. Međutim prvi put je izložba zamišljena na taj način da pokriva sva njegova razdoblja, od ranih 70-ih do posljednjih godina. Na početku izložbe posjetitelji dočekuju kolaž „Pjevaj!“, umjetnikova fotografija, na čelu sa zalijepljenom novčanicom, ukazujući na njegovu društvenu podređenost, kolač na visećoj ljujlački koja asocira na čuvenu rečenicu Marie Antoinette „ako siromašni puk nema kruha, neka jede kolače“ i aktualna poruka „An Artist Who Cannot Speak English Is No Artist“ (Umjetnik koji ne govori engleski, nije umjetnik).

Izložba je postavljena po temama i unutar tema djela su izložena u kronološkom slijedu. Rani kolaži, koji do sada nikada nisu bili predstavljeni, sažeti su prikaz Stilinovićeve umjetničkog djelovanja, elementi njegova pjesništva, odnos prema politici, jeziku, ideologiji, svakodnevicu, i sve to obavijeno humorom. Crno-bijele fotografije, iz razdoblja Grupe šestorice, u tim fotografijama je predstavljen kontekst u kojem je okruženju radio. Velika skupina radova jesu umjetnikove knjige, ali postavljena su djela i iz ciklusa „Eksploatacija mrtvih“ i ciklusa „Bol“. Od 70-ih godina često se koristi crvenom bojom, ironizirajući pretežnu društvenu ideologiju, djela iz toga razdoblja u posebnoj su „Crveno-roza“ sobi. Budući da je autor radio

i s pravim novcima, u posebnoj su prostoriji instalacije na temu novčanica. Ali tu su „slike“ riječi, pamfleti, parole koji simboliziraju prolaznost svih govora o uzvišenim ciljevima. Pedesetak izložbenih jedinica s petstotinjak instalacija u postavu kustosice Branke Stipančić i koordinatore Ludwigova Muzeja Katalin Székely.

Mladen Stilinoić već u više navrata izlagao je u Budimpešti, a 1990. predstavio se i na skupnoj izložbi „Zeichen im Fluß“ u Pečuhu. Ovoga puta njegove su instalacije pristigle u glavni grad Mađarske iz raznih svjetskih muzeja, primjerice iz štokholmskog Moderna Museeta („Eksploatacija mrtvih“), ciklus „Crveno-roza“ iz Beča te nekoliko radova iz ljubljanskog Muzeja moderne umjetnosti.

Retrospektivna izložba otvorena je za posjetitelje do 3. srpnja 2011.

Kristina Goher

Hommage Zlatku Prici

U organizaciji Zaklade Zlatko i Vesna Prica, Pečuške galerije i Vizualne umjetničke radionice u Pečuškoj maloj galeriji, 19. travnja otvorena je izložba „Hommage Á Zlatko Prica“, Radovi Likovne kolonije u Taru. Izložba je to radova hrvatskih i mađarskih slikara koji već nekoliko godina sudjeluju koloniji u nekadašnjoj Pricinoj kući u Taru, koju organizira Zaklada Vesna i Zlatko Prica, utemeljena 2006. godine, čiji su osnivači udovica Zlatka Price te Pečuh i Samobor, kojima se odnedavno i službeno pridružila Općina Tar-Vabriga. Izloženi su likovni radovi radionice koje se održavaju od 2009. godine u trajanju od deset dana sa po dva umjetnika iz Mađarske i sa po dva umjetnika iz Hrvatske. Radionicama se udaraju temelji ozbiljne likovne škole Zlatka Price, a umjetnička djela se predstavljaju u Taru, Samoboru i Pečuhu te u drugim gradovima Hrvatske i Mađarske. Pečuški je postav prva izložba u nizu iz zbirke likovne kolonije.

Zaklada svojim aktivnostima te spomenutim likovnim kolonijama djeluje na približavanju hrvatskog i mađarskog likovnog obrasca javnosti, pomaže posebice mladim umjetnicima, potiče suradnju među gradovima u kojima je Zlatko Prica djelovao, a međunarodnim konferencijama i likovnim susretima čuva i promiče Pricino djelo. Do sada su likovnim kolonijama u Taru sudjelovala 32 likovna umjetnika iz Mađarske i Hrvatske, a nastalo je preko 50 radova koji čine kvalitetan i likovno raznorodan postav pečuške izložbe, kazala je na njezinu otvaranju generalna konzulica Ljiljana Pancirov. Uz nju izložbu su pozdravili samoborski dogradonačelnik Hrvoje Frančić i predsjednik vijeća Općine Tar-Vabriga

Antun Stojnić, a izložbu je otvorio predsjednik Odbora za kulturu grada Pečuha, parlamentarni zastupnik i supredsjednik Zaklade Zlatko i Vesna Prica Péter Hoppál. Za glazbeni ugođaj pobrinuo se Orkestar Vizin. Među izloženim radovima jesu i radovi profesorice Hrvatske škole Miroslava Krležje Ane Šnajderić, koja je također sudjelovala jednoj od kolonija u Taru. Izložba je dostupna javnosti do 22. svibnja.

Nakon otvaranja izložbe Općina i Turistička zajednica Tar-Vabriga u Hrvatskome klubu August Šenoa pripremile su za posjetitelje izložbe turističko-gastronomsko predstavljanje svoga kraja.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Aleksa Kokić

Bijelo raspelo

S bijelog je križa
Isus raskrtilo
bijeće probodene ruke
nad procvalim granama voćaka,
nad rumenim cvijećem proljetnim
i nad nama, koji Ga
korak po korak slijedimo.

Isusova bjelina osvaja poglede,
svatko šuti;
svatko bi htio reći
kako Isusova bjelina
napunja mlade radosne duše
novom ljepotom,
novom ljubavi.

U sjaju jutarnjeg sunca
blijeste te drage ruke,
kao da su obujmile
svežanj bisernog klasja,
a ne nas djecu, koja ništa nemaju,
ništa drugo ne znaju
osim nježno ljubiti.

Tišina razvila koprenu
sjenastim stazama vrta.
Svatko šuti
i svatko razmišlja:
kako je lijepo biti ispod križa,
s kojeg je Isus raskrtilo
svoje bijele
probodene ruke.

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Pozdrav

Ovom prigodom je na mjestu stara narodna izreka „Tko čeka, taj dočeka“. Trnovit je bio put do izlaženja prvog broja Hrvatskog glasnika, zajedničkog tjednika svih Hrvata od Kačmara do Bizonje. Ali, evo vidite, svladali smo sve teškoće i od današnjeg dana svakoga tjedna ćete čitati list isključivo na našem lijepom i milom hrvatskom jeziku.

Kada smo pravili plan zaglavljiva Hrvatskog glasnika, što smo pokazali i mnogim stručnjacima, a i običnim čitateljima, dočuo sam prigovore: stavljaju „šahovnicu“, simbol ustaštva. Prigovornicima – ukoliko uopće budu čitali naš tjednik – i ovim putem poručujem: prilikom proljetne šetnje neka na par minuta navrate u Matijinu crkvu u Budimu ili u zgradu mađarskog Parlamenta, pa će se suočiti s tisućljetnim grbom Hrvata, sastavljenim od trinaest crvenih i dvanaest bijelih polja.

„Pozdrav“ je naslov uvodnika prvog broja Hrvatskoga glasnika, stoga iskreno i od srca pozdravljam sve naše sadašnje i – vjerujem što brojnije – buduće čitaocce. Uredništvo će se potruditi da od petka do petka sastavi zanimljive i prvenstveno informativne novine, ali u tome poslu bezuvjetno računamo i na pomoć čitatelja. U nadi plodne suradnje lijep pozdrav svim čitateljima Hrvatskog glasnika...

Marko Marković
glavni urednik

Hrvatski glasnik, 2. svibnja 1991. godine

„Odmor za umorne jahače“ na sceni Hrvatskog kazališta u Pečuhu

„Odmor za umorne jahače ili Don Juanov osmijeh“ zajednički je kazališni projekt Narodnog pozorišta iz Tuzle i Hrvatskog kazališta u Pečuhu te redateljice Nine Kleflin, čija je premijera u Pečuhu 18. svibnja, a u Tuzli 21. svibnja. Suradnja dvaju kazališta plodna je i redovita, a redateljica Kleflin potpisala je već nekoliko izvrsnih režija za tuzlanske kazalištarce.

„Odmor za umorne jahače“ na sceni Hrvatskog kazališta u Pečuhu

U tijeku su intenzivne probe. Glumačka postava zasjele je u pečuškome Hrvatskom kazalištu u drugoj polovini travnja i od tada naporno radi na tekstu hrvatskoga autora Ivica Ivanca koji je praižveden davne 1961. godine. U ulozi Don Juana gledat ćemo Slavenu Vidakovića, a u ulozi sluge Sganarella Armina Čatića. Uz njih glume još glumci tuzlanskog pozorišta Evira Aljukić (u ulozi sobarice i krčmarice), Ivana Perkunić (u ulozi Don Elvire i Don Marije), Milenko Iliktarević i Midhat Kušljugić (s tri uloge). Scenografiju potpisuje Osman Arslanagić, izbor glazbe Robert Torre, kostimografiju Marija Šarić Ban...

Kako za Hrvatski glasnik kaže priznata hrvatska redateljica Nina Kleflin, u ovo je drama ožudnji, najpoznatiji tekst hrvatskoga književnika i dramatičara Ivica Ivanca (1936–1988) praižvedenom 20. travnja 1961. u zagrebačkom dramskom kazalištu Gavella, a igrali su tada Fabijan Šovagović (Sganarelle), Božidar Smiljanić (Don Juan), Neva Rošić, Bobi Maroti, Mia Oremović... Sedamdesetih godina tekst uprizoruje ITD, a glume Ivica Vidović, Rade Šerbedžija..., a režiju potpisuje Božidar Viočić. Poznati Hrvatski redatelj Joško Juvančić također dva puta režira ovaj tekst, i to u HNK Osijek i u Kazalištu Marina Držića u Dubrovniku.

Kazališna publika i u Mađarskoj po prvi put će gledati ovaj tekst, dok je u Bosni i Hercegovini ovo drugo uprizorenje. Prema planovima, kaže redateljica, prikazivat će se i u kazalištima u Hrvatskoj te na festivalima.

„Komad varira znanu i legendarnu priču o Don Juanu, velikom zavodniku, putniku, koji traži viši smisao, čiji se čitav život iscrpljuje u potrazi za sretnim ispunjenjem koje mu neprekidno izmiče. Na traganje ga tjera vječni žal za ljubavlju, za stinskom srećom, stalno traži nešto što će nahraniti glad i žudnju u njemu, ali to ne nalazi već na svom putu

ostavlja ranjene i povrijeđene žrtve. Dakle ovo je komad o traženju i nenalaženju. Komad izaziva i druga veća pitanja, i dramaturška i životna, o opstojnosti i smislu ljubavi, a također tematizira i veliku temu muškog prijateljstva“, kazala je Kleflin.

Don Juan u vječnoj potrazi i izazovu kroz stalno traženje novog objekta ljubavi i teme za razmišljanje putuje od žene do žene, te na taj način traži ispunjenje u sebi. „Don Juan na kraju biva kažnjen i završava smrću uz podrugljivi smijeh bogova za koje je on smatrao da ih može drsko izazvati. Stoga ga je i stigla božanska kazna. pojasnila je redateljica i kazala da je cijela predstava na trenutke duhovita, ali i poetična i duboka kako bi gledatelji dobili upravo ono što vole.

bpb

BUDIMPEŠTA – Jezikoslovni institut pri Mađarskoj akademiji znanosti, uza sudjelovanje voditelja, ravnatelja manjinskih znanstvenih zavoda u Mađarskoj, u utorak, 26. travnja, organizirao je okrugli stol radi izradbe zajedničke strategije koja osigurava pozadinu neprekinutom istraživačkom radu u svezi s manjinskim zajednicama u našoj zemlji.

Ladislav Gujaš, glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika (od prvoga broja 1993. do ožujka 2005. godine), u poslu

„Svaki petak je svetak za mene!“

Svaki petak je svetak za mene! Ne samo zato, kad je zadnji dan tajejna, nego i zato kad mi onda donese poštaš Hrvatski glasnik u školu. Ako se zbog ničega kasni i ga samo u pondiljak dobijem u ruke, onda sam razočarana.

Najprvo prelistam novine, pogledam članke iz naše regije, u prvom redu iz našega sela, a onda, naravno, pregledam, pročitam sve od početka do kraja, jer me zaistinu zanima što se zgoda u drugi regija. Posebno me zanimaju komentari, svejedno da li to piše

Timea, Branka, Beta ili Stipan, a pokidob dilam u školi, rado preštem i kratke članke školarov na Maloj stranici.

Srcu mi je drago da morem čitati – zahvaljujući našoj novinarki Timei Horvat – na našem gradišćanskohrvatskom jeziku. U tom mišljenju se dilu s manom mnogi ovde u Gradišću i ufamo se da će to još dugo tako ostati.

Ana Škrapić-Timar (Petrovo Selo)

Svaka hrvatska kuća u Mađarskoj trebala bi se pretplaćivati na nj

Hrvatski glasnik nasljednik je Narodnih novina koji nam je list dolazio otkada sebe znam, barem ja ga se tako sjećam. Čitao sam ih i kod kuće, a i kod svoje bake i djeda, uvijek sam ga imao prilike pogledati, pročitati. Moja baka, bila je prosta seljanka, ali nikada nije rekla da ne razumije jezik Narodnih novina ili Hrvatskog glasnika. Tko hoće, može ga razumjeti, a tko neće, za toga se moramo moliti da otvori svoje srce i prema književnom jeziku svih Hrvata.

Hrvatski glasnik nam redovito stiže iako bih ga mogao pročitati i na svome radnom mjestu, Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji, no s jedne strane želim ga pogledati i pročitati onda kada baš tako želim, a drugo, tko će ga kupovati ako mi, Hrvati, nećemo. To bi bila, prema meni, a teško mislim da se varam, dužnost svake hrvatske kuće u Mađarskoj. Volim sve u njemu, osobito to što je u boji.

Iz njega doznajem što se dešava s nama, Hrvatima u Mađarskoj, a učim iz njega i jezik i nije mi problem razumjeti članke npr. Timee Horvat ili kajkavske napise Bernadete Blažetin. Čak se začudim koliko je jedinstven hrvatski jezik i kako je Bog dobar da je dao da se možemo međusobno razumjeti i onda ako se svatko služi svojim dijalektom. Kada su moj „dida“ Marin i baka Marija posjetili svoga sina u Serdahelu, oni su sa serdahelskim Hrvatima razgovarali šokački, a ovi drugi s njima kajkavski.

I razumjeli su se. Bogatstvo u različitosti. Sve u svemu, jedna od najvećih mojih poslastica jest otvoriti poštansku ladicu, ugledati u njoj Hrvatski glasnik i otvoriti ga te ga u stolici za ljujanje naprosto „progutati“. Zahvalan sam svojim precima što su ga uvijek pretplaćivali, jednako kao i Narodne novine, i razvili u meni ljubav prema njemu. Čestitam mu na 20. obljetnici i svakome hvala komu možemo zahvaliti da ga imamo.

Živko Gorjanac, (Baja)

Posebno čuvam napise iz Podravine

Zašto čitam Hrvatski glasnik? Jedine su to novine koje se redovito iz tjedna u tjedan objavljuju za nas Hrvate u Mađarskoj. Svakoga petka ih čekam, pogledam ih u petak nabrzaka, a onda polako napis po napis pročitam. Čitao sam naš tisak oduvijek, otkada znam za sebe, on mi je uvijek bio važan. Mislim kako bi trebalo više napisa o prošlosti Hrvata u Mađarskoj, jer mislim kako naši ljudi malo znaju o samima sebi i svojoj prošlosti, prošlosti Hrvata u Mađarskoj. Događanja su sva pokrivena i dobro se mogu pratiti iako su ponekad izvješća s dosta zakašnjenja, pokriveno je sve, ali sa zakašnjenjem. Važno mi je da Hrvatski glasnik redovito dolazi u moj dom, dio je to mogega identiteta. Čita ga cijela moja obitelj. Mnoge brojeve čuvam kako bi se mogao i unatrag sjećati, listati ono što je važno za mene i moju obitelj, širu okolinu, posebno čuvam napise iz Podravine.

Duso Dudaš (Šeljin)

Najprije pročitam malu stranicu

Hrvatski glasnik čitam i u načelnikovu uredu i kod kuće. Dobar je to tjednik iako mislim da bi trebalo više da se piše o događanjima u Podravini. To mi fali. Počinjem s naslovnicom, posljednjom stranicom, preletim naslove, potom čitam. Najprije pročitam Malu stranicu, kao pedagoga ona me posebno zanima kao i aktivnosti naše djece, učenika iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj, a onda sve po redu. Sve pročitam. Najkasnije od svih napisa čitam o političkim događajima. Mislim kako ste u odnosu na hrvatske medije u Mađarskoj aktualni. Svi bi Hrvati trebali čitati naš tjednik, to je jedini hrvatski tjednik i to je naš tjednik.

Robert Ronta, načelnik sela Martinaca

Volim Glasnik!

Čekam ga redovito svakog petka. Ako ne stigne, tražim ga na internetu iako znam da će u ponedjeljak stići. Volim što su slike u boji. Ima svega, politike, kulture, vjere, školstva... Uvijek nalazimo nešto novo u nekoj od naših regija, pa se može razmišljati kako bi se ono moglo i kod nas ostvariti. Tako smo 2006. godine i mi prvi put organizirali novogodišnji koncert, koji je ove godine priredjen već peti put zaredom. Po meni, i po nekim mještanima koji redovito čitaju Hrvatski glasnik, postoji mišljenje da se malo piše o Bačkoj, o našim naseljima u Bačkoj. Možda bi bilo dobro da svaka regija ima redovito 2–3 posebne stranice, isto tako i rubriku aktualnosti koje se odnose na sve regije: Bačku, Baranju, Pomurje, Podravinu, Peštu i Gradišće. Smatram da bi se redovito mogle navijestiti mise na hrvatskome jeziku, mjesto, vrijeme, ime župnika koji služi misu – još dok za to ima zainteresiranih. Isto tako svakog bi se tjedna mogli obavijestiti crkveni blagdani, pa i neki kalendar o programima aktualnog tjedna za svaku regiju.

Volim Glasnik. Čestitam na 20. obljetnici.

Teza Vujkov Balažić (Kačmar)

Hrvatski glasnik čitam zato što mi se dopada njegov sadržaj

Hrvatski glasnik čitam zato što mi se dopada njegov sadržaj. Smatram važnim da za svakog ima neki zanimljiv članak u novinama i čitatelji dobiju baš to. Hrvatsko stanovništvo u Mađarskoj prvo čita u njima o najnovijim i najvažnijim informacijama u vezi s manjinom.

Meni se sviđa što u novinama ima mnogo stalnih rubrika. Čitatelj tako može znati o čemu će biti riječ. Te rubrike su npr.: Trenutak za pjesmu i Mala stranica Dalje mi se dopada da su uz različite članke prikazane slike. One nam pomažu upoznati (barem preko tjednika) ili pamtit nekog osobu, nekog čuvenu ličnost koju prije nismo mogli sresti. Najčešće čitam članke o kulturnim događajima, o nastupima raznih ansambala, a rjeđe o politici.

Mira Mišljenac (Pečuh)

„Ljeto familijov“ u dičjoj fantaziji

Odlikovani petroviski mali umjetnici

Dobitnici su pri nediljnoj maši prikzeli povelje

Crikvena županija je i ljetos raspisala naticanje u moljanju pod geslom „Ljeto familijov“ s temami idile, ljubavi, skupnih programov obitelji. Od 1. do 6. razreda su mogla moljati dica, a učenici 7. i 8. razreda mogli su poslati svoje fotografije na naticanje. Kako lani, tako i ovput mnogim školarom se je ganula fantazija u petroviskoj Dvojezičnoj školi, pod peljanjem učiteljic Jutke Dezső, Blanke Takač-Palković, Kinge Keglović i Ane Škrapić-Timar. U ovoj školi se je u medjuvrmenu narodila kreativna djelaonica iz ke čas za čas procuri kakova dobra vist za javnost, kot i ova. Iz cijele županije najveć djel je dospilo iz Petrovoga Sela na adresu Crikvene županije u Sambotel, što je jako pohvalno i zato jer petrovisku školu pohadja samo 80 dice. Iz 40 poslanih djel, na izložbi je predstavljeno 26 slik od Petrovišćanov kim su i poveljom priznali talentiranost.

Od sambotelskoga biskupa Andrása Veresa, četirmi su mogli prikzeti pri proglašenju rezultatov različite dare, i to Robert Škrapić i Ana Zorica Timar iz 5. razreda ter Gergő Hooš i Fanni Jurašić iz 6. razreda. Ostalim dobitnikom je doma, pri nediljnoj maši, uručio povelju petroviski farnik Tamás Várhelyi, a ti su po imenu i razredu: Danica Handler, Johana Bošić, Sabina Bardić (1. razred), Marko Handler, Patrícia Kelemen i Hajnika Jurašić (2. razred). Iz 5. razreda su svi zašli na izložbu sa svojimi djeli, uz gori spomenute dobitnike još Erik Bardić, Bianka Gaal, Kira Frányi, Blanka i Estera Palković, Danijela Schläffer, Daniel Škrapić i David Timar. Daljnji dobitnici su bili u 6. razredu Roxana Gaal, Kornelija Gober, Barbara i Blanka Szabó, Laura Papp, Balint Harangozo, Bettina Potzmann i Zoltan Kozma.

Malim umjetnikom čestitamo!

- Tiho -

Markovo 2011

Okupljanje i pučko veselje Vancažana

Dio posjetitelja i gostiju

Na poticaj starijih Vancažana, prije desetak godina obnovljen je nekadašnji običaj vezan za blagdan Svetoga Marka, kada se u procesiji odlazilo u polje i svetilo mlado žito. Tako je u organizaciji mjesnog Općeg prosvjetnog središta, u subotu, 30. travnja, na Vancagi u Baji priređeno već tradicionalno Markovo, koje je međuvremeno postalo velikom godišnjom kulturno-vjerskom i gastronomskom manifestacijom. Budući da je ove godine zbog tehničkih teškoća izostalo misno slavlje na hrvatskome jeziku i obredno svećenje mladoga žita, priredba je započela okupljanjem i prigodnim kulturnim programom. Na Trgu Svetog Stjepana kralja, između dviju školskih zgrada, s početkom u 15 sati priređen je kulturni program na otvorenom u kojem su već po običaju nastupili domaći i gostujući izvođači: plesna skupina vancaškog vrtića i osnovne škole, pjevački zbor Kluba umirovljenika, orkestar „Čabar“ iz Baje, a kao poseban gost predstavio se HKPD „Matija Gubec“ iz vojvodanskog Tavankuta, koji je izveo splet bunjevačkih i šokačkih te plesove drugih hrvatskih krajeva. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali Katja Bakija, konzulica za kulturu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Joso Šibalin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, te drugi uzvanici, među njima i nekolicina predsjednika i zastupnika mjesnih hrvatskih samouprava u Bačkoj. Po završetku programa, kao što je uobičajeno, otvorena je bačva vina.

Od 15 sati na dvorištu vancaške ustanove održano je i gastronomsko natjecanje, koje je završeno druženjem na zajedničkoj večeri te svečanim vrednovanjem kakvoće i proglašenjem rezultata. Nakon toga, od 19 sati okupljene je u športskoj dvorani zabavljao orkestar „Čabar“ iz Baje.

S. B.

MLINARCI – Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s Kristinom Geroly, objavila je poziv na prijavu za priredbu «Traži se pomurska zvijezda», koja se planira za 21. svibnja. Prijaviti se mogu solisti, zborovi, plesne skupine s pjevanjem, sviranjem, recitacijom, scenskom igrom. Jedini je uvjet da izvedba bude povezana s hrvatskom kulturom. Družine će se prethodno natjecati i u kuhanju tradicionalnih jela.

HRVATSKE ŠICE – Crikveni zbori Pinčene doline će se po četvrti put najti pri zajedničkom koncertu, ovput u crikvi Sv. Ane u Hrvatski Šica 15. majuša, u nedilju. Program se začme u 15 uri u duhu „Ljeta familijov“ s nastupom nimških zborov iz Keresteša i Pornove i s hrvatskimi zbori iz Narde, Gornjega Četara (Rozmarin), Hrvatskih Šic (Slavuji) i Petrovoga Sela (Ljubičica).

KISEG, BIZONJA – U prošlom broju Hrvatskoga glasnika najavili smo kako će Hrvati iz Kisege hodočastiti u Bizonju 8. majuša, u nedilju, međjutim, kako nas je o tom važnom događaju znova informirao Šandor Petković, predsjednik HMS-a u dotičnom gradu i glavni organizator toga shodišća, ovo vjersko putovanje su morali iz večki razlogov premjestiti na 11. juni, na subotu. Program ostane isti, pred Bizonjem 40 km će vansjesti iz autobusa vjerniki i pišačiti sve do bizonjske crikve u koj u 18 uri je predvidjena sveta maša pred kipom Putujuće Blažene Dvice Marije.

U sklopu projekta P2P Heritage „Ljudi ljudima – Zajednička kulturna i povijesna baština pogranične regije Križevci–Pečuh”, sufinanciranog s 85% sredstava od Europske Unije kroz IPA program, učenici pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže od 8. do 12. travnja boravili su u Križevcima te sudjelovali radionicama za učenje hrvatskoga jezika i organiziranom nizu popratnih sadržaja. Pečuška Hrvatska samouprava pomoću Hrvatske škole Miroslava Krleže ostvaruje spomenuti projekt. Glavni je korisnik projekta grad Križevci, zajedno s projektnim partnerima, Hrvatskom samoupravom u Pečuhu i Općinom Kalnik. Završetak je projekta 30. travnja 2011. godine – izjavljuje za Hrvatski glasnik Darko Masnec, pročelnik za gospodarstvo i financije grada Križevaca, voditelj projekta koji financira Europska Unija sa 112.172 eura. Cilj je projekta povezivanje učenika, studenata, profesora, stručnjaka i ostalih građana Križevaca i okolice s onima u Pečuhu radi očuvanja zajedničke kulturne baštine.

Napomenimo kako su križevački srednjoškolci u veljači bili u petodnevnom posjetu Pečuhu i Hrvatskoj školi Miroslava Krleže, gdje su učili osnove mađarskog jezika, slušali o povijesti i kulturi Pečuha, i o povijesnim vezama ovoga pograničnog područja s Križevcima i Kalnikom.

Tijekom petodnevnog posjeta Križevcima učenici su sudjelovali brojnim kulturno-zabavnim, obrazovnim i športskim aktivnostima. Program je započeo u petak 8. travnja konferencijom za novinare, kojoj su nazočili i predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Mišo Hepp, ravnatelj Hrvatske škole Miroslava Krleže Gabor Győrvári, gradonačelnik Križevaca Branko Hrg, i upoznavanjem učenika s projektom u okviru kojeg se navedene aktivnosti i odvijaju. Učenici su svaki dan slušali predavanja o povijesti i kulturi Križevaca i potkalničkoga kraja, koja je vodio povjesničar i znanstvenik Zdenko Balog. Naučeno su utvrdili i pri razgledavanju grada i tijekom posjeta križevačkim znamenitostima, kamo ih je proveo ravnatelj Gradskog muzeja Zoran Homen. Učenici su razgledali i stari grad na Kalniku te su posjetili OŠ Kalnik, gdje su im osnovnoškolci priredili kratak program čime su predstavili svoju školu. Interaktivne radionice za učenje i utvrđivanje hrvatskoga jezika vodila je Marina Vidović.

Kako bi bolje upoznali križevački kraj, pečuški su učenici zajedno s učenicima križevačkih srednjih škola u nedjelju, 10. travnja, biciklima krenuli na jezero Čabradi, gdje su uživali u roštilju i druženju u prirodi.

EU projekt P2P Heritage

U ponedjeljak, 11. travnja, održan je športski susret u Športskoj dvorani križevačke škole Ljudevita Modeca. Vrlo neizvjesna nogometna utakmica završila je pobjedom Križevčana, a u odbojci uspješnije su bile pečuške učenice.

Budući da je program zamišljen kao kolaž kulturnih, zabavnih i športskih događanja te druženja križevačkih i pečuških srednjoškolaca, u nedjelju i ponedjeljak održane su dvije priredbe u Hrvatskom domu, jedna u izvedbi učenika iz Križevaca, a druga učenika Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže. Pečušci su izveli više nego zanimljiv zabavni program, uz glumu i pjesmu u punoj dvorani križevačkoga Hrvatskoga doma, a nastup su pratili učenici križevačkih osnovnih i srednjih škola, ravnatelji, voditelji projekta i križevački gradonačelnik.

U utorak, 12. travnja, nakon odslušanih posljednjih predavanja, učenici su se u poslijepodnevnom satima uputili prema Pečuhu.

Službeni završetak projekta ne znači kraj suradnje između spomenutih ustanova, suradnja će se nastaviti i preko budućih projekata.

B. Pavić Blažetin

Završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa

U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje, u srijedu, 13. travnja, u Croaticinoj vijećnici priređena je završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa (OÁTV). Ove je godine nadmetanje iz hrvatskoga jezika i književnosti priređeno sedamnaesti put, a natjecanje iz narodopisa petnaesti put.

Poslije prvoga, pismenog dijela koje se sastojalo u pisanju sastavaka i razumijevanje teksta, pravo sudjelovanje na završnici steklo je četrnaestero učenika sedmog i osmog razreda škola s predmetnom i škola s dvojezičnom nastavom hrvatskoga jezika, i to u prvog kategoriji, škola s predmetnom nastavom: Ana Mihaljević, učenica mohačke Gimnazije „Károly Kisfaludy“, mentorica je Marija Praktur, Blaž Balažin, Viktor Balažin i Dominik Simon iz serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“, mentorica je Katarina Lukač Brodač, Viktor Bedić iz salantske osnovne škole, mentorica je Eva Adama Bedić, Zsófia Hosszú iz lukoviške osnovne škole, mentorica je Anica Popović Biczák; u drugoj kategoriji, škola s dvojezičnom nastavom: Zrinka Sabo, učenica santovačke Hrvatske škole, mentor je Joso Šibalin, Balint Drinoci, Natalija Ronai, Emin Aliustić i Danijel Blažetin iz pečuške Hrvatske škole Mirosłava Krležę, mentorica je Marija Jakšić Popović, a u kategoriji narodopisa: Lazar Bibić i Zrinka Sabo iz santovačke Hrvatske škole, mentor je Joso Šibalin, te David Bleier iz pečuške Hrvatske škole Mirosłava Krležę, mentorica je Žuža Kečkeš. Odgovore učenika vrednovalo je tročlano stručno povjerenstvo na čelu s predsjednicom prof. Matildom Bölcs, i članovima prof. Stipanom Karagićem i dr. Tomislavom Krekićem.

Na kraju završnice uime stručnog povjerenstva Matilda Bölcs čestitala je učenicima i nastavnice. „Vaši su učenici iskreni, otvoreni, oduševljeni. Ostanite takvi i nadalje. Velika je nada da ćemo imati izvrsne intelektualce ako oni tako nastave“, reče predsjedni-

ca. Zatim je učenicima uručila diplome, bonove za knjigu po različitom iznosu te Croaticin dar, zbirku poezije, proze i prijevoda „Pruži mi ruku“ autora Marka Dekića.

Nemojmo zaboraviti da je natjecanje važna stvar jer svaki osjećaj pobjede donosi zadovoljstvo, ali i potiče kreativnost te zdrav natjecateljski duh učenika. Poput prvoga je dojma, neponovljivo, samo jednom, u danim trenucima dati sve od sebe.

Jer kada se zatvore vrata iza vas, sve je to prošlost. Budite hrabri i prijavite se sljedeće godine.

Rezultati Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti:

I. kategorija:

1. Viktor Bedić, Salanta
2. Blaž Balažin, Serdahel
3. Ana Mihaljević, Mohač
4. Zsófia Hosszú, Lukovišće
5. Viktor Balažin, Serdahel
6. Dominik Simon, Serdahel

II. kategorija:

1. Danijel Blažetin, Pečuh
2. Zrinka Sabo, Santovo
3. Natalija Ronai, Pečuh
4. Emin Aliustić, Pečuh
5. Balint Drinoci, Pečuh

III. kategorija, narodopis:

1. Lazar Bibić, Santovo
 2. Zrinka Sabo, Santovo
 3. David Bleier, Pečuh.
- Čestitamo učenicima!

Hrvatski glasnik u serdahelskoj osnovnoj školi

Glasnik na satu hrvatskoga jezika

Učenici osnovne škole Katarine Zrinski u Serdahelu redovito prate Hrvatski glasnik. Mjesna Hrvatska manjinska samouprava pretplaćuje se na tjednik za više razrede, pa je on svakodnevno uz njih, novine su na policama razreda, pa imaju li volju mogu ih bilo kada prelistati, a također je pri ruci i u školskoj knjižnici.

Učiteljice hrvatskoga jezika Katica Lukač Brodač i Jelena Mihović Adam na satima hrvatskoga jezika uvijek pregledavaju novi broj, a katkad i napišu napise u novine ili pošalju neki zanimljiv crtež.

Kako kažu, mali čitatelji najviše se raduju kada pronalaze fotografije o njihovim događajima, ako pak ima neka križaljka ili zadatak, onda to zajedno naprave na satu. Voljeli bi da Mala stranica bude šarena s mnogo malih zanimljivosti ili s raznim zanimljivim zadacima. Rado bi zavirili u Glasnikovu šarenu web-stranicu, gdje bi mogli slati poruke drugoj djeci u hrvatske škole ili čitati o hrvatskim pjevačima neke zanimljive vijesti, odnosno pronaći tekstove omiljenih hrvatskih pjevača. Kažu, nekako im je ljepše kliknuti mišem nego listati po suhom papiru, to ih podsjeća na udžbenike.

K. G.

Susreti s čitateljima, seminari, promotivne aktivnosti, tribine Hrvatskoga glasnika

Susreti s čitateljima, seminari, promotivne aktivnosti, tribine Hrvatskoga glasnika

u razdoblju od 2006. do travnja 2011. godine (tek dio iz Arhive Hrvatskoga glasnika)

u razdoblju od 2006. do travnja 2011. godine (tek dio iz Arhive Hrvatskoga glasnika)

DUŠNOK

**Malonogometni turnir,
cjelodnevno druženje**

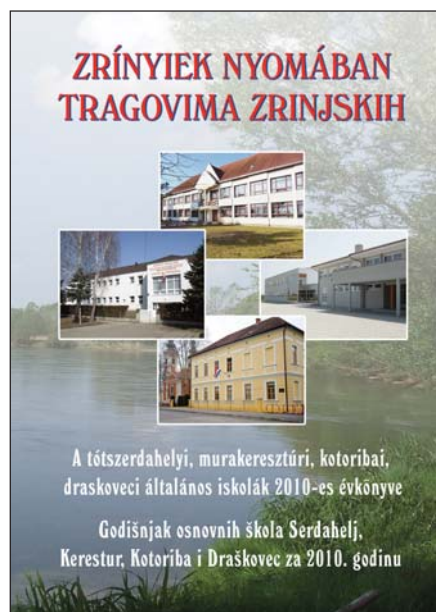
U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u subotu, 16. travnja, u Dušniku je priređen malonogometni turnir prijateljskih momčadi. U suorganizaciji glavnih organizatora Jánoša Hévizia i Vince Šimonića, na turniru su sudjelovali gosti iz Trnjana u Hrvatskoj, momčadi Hrvata iz Baje i Budimpešte, te domaćini iz Dušnoka. Nakon okupljanja uslijedilo je svečano otvorenje uz intoniranje mađarske i hrvatske himne, a između 10 i 16 sati odigrani su susreti Dušnok-Trnjani, Baja-Budimpešta, Budimpešta-Dušnok, Trnjani-Baja, Dušnok-Baja i Budimpešta-Trnjani. Svojom nazočnošću, u pratnji bajske momčadi, turnir je uvećao i bajski dogradonačelnik Lajos Búcsú. Cjelodnevno druženje nastavljeno je u podrumu jednog od glavnih organizatora turnira u Ajošu (Hajós) gdje je upriličeno svečano zatvaranje turnira, proglašenje pobjednika i dodjela nagrada. Pobjednički pehar pripao je momčadi Hrvata iz Baje, drugo mjesto osvojio je Dušnok, treće gosti iz Trnjana, a četvrto momčad iz Budimpešte. Najbolji igrač bio je trnjanski nogometaš, najbolji vratar Maroti, čuvar mreže iz Budimpešte, a najbolji strijelac Janić iz Baje. Svim su sudionicima uručene spomenice, a zahvaljujući mjesnim poduzetnicima, sudionici su darivani buteljom vina i drugim domaćim proizvodima. Nakon svečanosti uslijedila je zajednička večera i druženje sudionika uz dobru kapljicu vina.

Godišnjak Tragovima Zrinskih

Prošlog je mjeseca okončan projekt IPA programa za prekograničnu suradnju „Tragovima Zrinskih” u kojem su sudjelovale odgojno-obrazovne ustanove iz Kerestura, Serdahela, Kotoribe i Draškovca. Rezultati jednogodišnje suradnje sažeti su u zajedničkome dvojezičnom izdanju TRAGOVIMA ZRINSKIH.

Knjiga s tvrdim koricama na 130 stranica predstavlja ustanove koje su sudjelovale u projektu, njihove djelatnike, polaznike, ostvarene zajedničke programe u okviru projekta, odnosno tradicionalne programe svake škole s nizom fotografija u boji. Izdanje su uredile ravnateljice i nastavnici četiriju ustanova: Marija Bišković Tišler, Monika Balažin, Snježana Matoš, Margit Mirić, dr. Erika Rac, Erika Rac Šoljom i Anica Kovač Kővágó.

Uvodne je riječi napisala projekt-menadžerka, ravnateljica keresturske škole Anica Kovač Kővágó.

Kaptol-Martinci

U Martincima su se 16. travnja opet susrele nogometne momčadi Kaptola i Martinaca. Odigrale su se dvije prijateljske utakmice. Prije su igrali veterani, a nakon toga izborne momčadi. Veteranska utakmica nakon poluvremenskog vodstva martinačke momčadi završila je neriješeno 3 : 3. Suci nisu imali mnogo posla jer se utakmica odvijala odista u prijateljskom ozračju s malo prekršaja.

Druga je utakmica bila već nešto oštija, s mnogo više prekršaja i malo više pogodaka. Nažalost, pogoci nisu se podijelili u jednakom broju između dvije momčadi. Nakon poluvremenskog vodstva kaptolske momčadi utakmica je završila 1 : 6 za Kaptol.

Poslije utakmice domaćini su u gostionici ugostili sve igrače i uzvanike s izvrsnom večerom. Uz ukusnu večeru domaćini su se pobrinuli i o dobrom raspoloženju pomoću svirke sastava „Drava“. Vrhunac zabave je bilo skupno pjevanje starijih i novijih uspješnica (hitova) s hrvatske estrade.

Nažalost, gosti su se morali rano vratiti kući jer su sutradan imali utakmicu. Prije oproštaja od gostiju dogovorilo se i o uzvratnim utakmicama u Kaptolu ove jeseni, a nakon oproštaja domaćini su tulum nastavili do sitnih sati.

Predstavljamo se...

Samostalno veče KUD-a Baranje

Mjesto : Pécsi Harmadik színház

Datum 31. svibanj i 1 lipanj 2011

19:00

U povodu dvadesete obljetnice Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj

Kako je to najvjerojatnije našim čitateljima dobro poznato, narodnosne nacionalne manjine – Hrvati, Srbi, Slovenci – nizom desetljeća, točnije od 1946. godine, djelovale su pod okriljem Demokratskog saveza Južnih Slavena u Mađarskoj, ali nastupanjem novih društveno-političkih, demokratskih promjena u Mađarskoj stvar se posve promijenila. Osamostaljenje se naziralo već tijekom zahtijevanja korjenitih promjena izrečenih tijekom kongresa DSJS-a 1988, napose 1989. godine, održanom u Pečuhu.

Naime o tome najbolje svjedoče izlaganja objavljena 11. svibnja 1989. godine na stranicama Narodnih novina, pod naslovom: „Diskusija na Desetom kongresu Demokratskog saveza Južnih Slavena” kada je više delegata izreklo oštre kritičke osvrte „... teške, pa čak, rekao bih, i uvredljive riječi na račun rada Sekretarijata i uredništva Narodnih novina”, rečeno je tijekom drugoga dana zasjedanja pri odgovoru glavnog urednika Marka Markovića pobijajući neke pogrešne argumentacije – također „oštro” – navodeći i sljedeće: „Dakle, izvjesni znaci su već mjesecima nagovijestili da se priprema, prema Bariću sinkronizirani, ja kažem organizirani napad protiv Saveza i Redakcije. Radi se o smišljenoj akciji. Ali, hvala Bogu, u pitanju je nekolicina ljudi iz okolice Budimpešte. Ne znam što je cilj ovakvih, blago rečeno, neukusnih, ali u svakom slučaju zlonamjernih, a što je najvažnije, za našu narodnosnu svakodnevicu vrlo-vrlo opasnih poteza? Sa ovoga mjesta uvjeravam svakoga da dok sam glavni urednik Narodnih novina nikome neću dopustiti da na stupcima lista potpiruje mržnju i pokušava stvarati razdor između naše tri narodnosti.”

Kako je već napomenuto, na procese opće demokratizacije u zemlji, „južnoslavenske” nacionalne manjine su reagirale veoma brzo i

jednosmisleno, skoro istovremeno. Tako je godine 1990. došlo do sazivanja izvanrednih zemaljskih skupština Slovenaca, Srba i Hrvata, gdje su se utemeljile posebne, autohtone, samostalne, krovne organizacije pojedinih Saveza, odnosno izrazila i želja za samostalnim medijsko-tiskovnim organima. U našem slučaju do I. zemaljske skupštine je došlo 2. i 3. studenog 1990. u Sambotelu, kada je osnovan Savez Hrvata u Mađarskoj. Tako je u prihvaćenoj Rezoluciji skupštine u 13 točaka u 5. točki rečeno: „5/ Od početka godine treba da se pokrene tiskanje Hrvatskih novina, tjednika Hrvata u Mađarskoj.” Datum ukidanja Narodnih novina datira od 18. travnja 1991. godine, što znači da je u posljednjem, 16. broju, pod naslovom: „Zbogom, Narodne novine, živio Hrvatski glasnik” sa strane glavnog urednika Marka Markovića rečeno sljedeće: „Izgleda, novine (neke) umiru kao i novinari: možda u najljepšim godinama života. Evo, stigli smo do posljednjeg broja Narodnih novina, zajedničkog lista Hrvata, Srba, a dosta godina i Slovenaca u Mađarskoj. Zajednički tjednik triju narodnosti preminuo je u 46. godini života... Stigla su nova vremena, svijet se u korijenima mijenja i u ovim našim napaćenim srednjoeuropskim prostorima, stoga je posve razumljivo da Srbi žele imati svoj list tiskan isključivo ćirilicom,

namijenjen srpskom življu u Mađarskoj; isto tako Hrvati, njih oko 90 tisuća koji žive u sedamdesetak naselja od bačvanskih ravnica do brdovitog Gradišća također žele imati svoje glasilo, koje će ih informirati o svakodnevicama raznih grana zajedničkog nam hrvatskoga stabla.

Stoga, ljudi moji, nemojmo plakati zbog ukidanja Narodnih novina, nego se radujmo našem novom, isključivo hrvatskom tjedniku, Hrvatskom glasniku koji će od 2. svibnja biti prvi tjednik na hrvatskom jeziku...” Dakako, navodi se i povišenje cijene pretplate koja je u pogledu Narodnih novina bila 1,80 Ft, a koja se podiže na 10 (deset) forinti. Naime državna dotacija je iste godine (1991) bila veoma skromna, što znači da je jedan tiskani primjerak Hrvatskoga glasnika koštao oko stotinu forinti.

Neizbježno je ovdje spomenuti da su se, zapravo, tijekom povijesti Hrvata na panonskim prostorima, među prvim hrvatskim tiskovno-medijskim organima nalazili sa strane urednika, učitelja, školskog nadzornika Mije Mandića 1884–1914. godine u Kačmaru pokrenuti list „Neven” nadalje, u Kalači 1870. izlaze novine pod nazivom „Bunjevačke i šokačke novine” s prilogom „Bunjevačka i šokačka vila” kao i za gradišćanske Hrvate, sa strane „odgovornog ureditelja” Štefana

Pinezića, 1910. godine izlazeći „Društveni, gospodarski i zabavni list” – „Naše Novine”, baš kao i 1924. godine u Budimpešti, sa strane urednika Ivana Petreša „Bunjevačko-šokačke novine”. Dakle to su bile preteče današnjega hrvatskog tiska (novinstva) u Mađarskoj koji evo slavi dvadeseti jubilej.

Kako je prethodno izneseno, 1. broj Hrvatskoga glasnika objelodanjen je 2. svibnja 1991. godine, pri kojem glavni urednik Marko Marković u uvodniku „Pozdrav” kaže: „Ovom prigodom je na mjestu stara izreka „Tko čeka, taj dočeka”. Devedesetak tisuća Hrvata u Mađarskoj je desetljećima čekalo na svoje glasilo, koje sada, evo, ima u rukama. Trnovit je bio put do izlaženja prvog broja

Hrvatskog glasnika, zajedničkog tjednika svih Hrvata od Kačmara do Bizonje. Ali, evo vidite, svladali smo sve teškoće i od današnjeg dana svakoga tjedna ćete čitati list isključivo na našem lijepom i milom hrvatskom jeziku... „Pozdrav” je naslov uvodnika prvog broja Hrvatskoga glasnika, stoga iskreno i od srca pozdravljam sve naše sadašnje i – vjerujem što brojnije – buduće čitaoce.

Uredništvo će se potruditi da od petka do petka sastavi zanimljive i prvenstveno informativne novine, ali u tome poslu bezuvjetno računamo i na pomoć čitatelja, u prvom redu na naše prosvjetne radnike, koji svojim dopisima u znatnoj mjeri mogu pridonijeti kvaliteta lista.

(Tada smo imali tridesetak dopisnika. Opaska autora napisa.)

Trebamo reći i to da je pri samom početku izlaženja Hrvatskoga glasnika u mnogim našim naseljima hrvatsko žiteljstvo bilo u neizvjesnosti, u dilemi kako i gdje pretplatiti se na novo glasilo, stoga su i tadašnji novinari, obilazeći sela umnogome doprinijeli raščišćavanju i agitaciji u kojoj su neosporno pripomogli tada djelujući kulturni povjerenici i prosvjetni djelatnici. U interesu ustaljivanja i pridobivanja bivših i novih pretplatnika zemaljskog nam jedinog tiskovnog glasila, objavljeni su i posebni dvojezični napisi „Kako se pretplatiti na Hrvatski glasnik?” Tako je u 1. broju objavljen napis koji se obraća gradišćanskom žiteljstvu, tadašnjeg tajnika Saveza Hrvata u Mađarskoj dr. Mije Karagića pod naslovom: „Hrvatski glasnik u svaki hrvatski dom!” gdje kaže: „Draga braćo Hrvati u Bizonji, Četaru, Hrvatski Šica, Juri, Kemlji, Kisegu, Koljnofu, Nardi, Petrovom Selu, Plajgoru, Prisiki, Sambotelu, Starom Gradu, Šopronu, Temerju, Umoku, Undi, Vedešinu i Židanu, pozdravlja vas prvi Hrvatski glasnik, tjednik svih Hrvatov u Ugarskoj... Ufamo se da će Hrvatski glasnik čuda pozornosti posvetiti i nam Gradišćanskim Hrvatima... Hrvatski glasnik će vas informirati i o drugi Hrvati u Ugarskoj. Ovo svenek triba da je tako ar svi Hrvati ki su rašicani po cilom svitu pripadaju jednom velikom hrvatskom stablu koje će – zahvaljujući demokratskim promjenam – ufajmo se!, još bolje očuvati i ojačati.

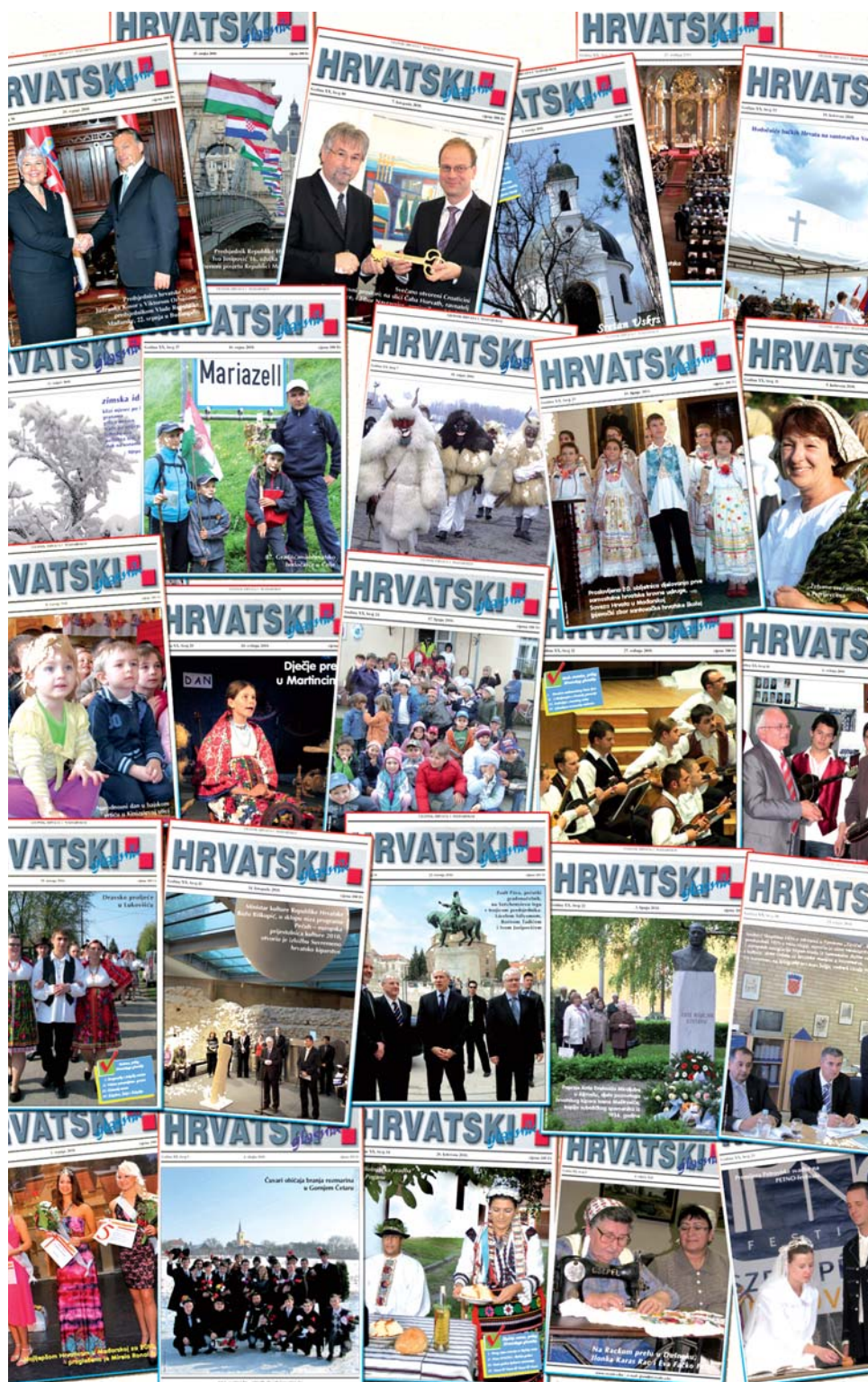
„Iz naši usta u Božje uši!” a HRVATSKI GLASNIK U SVAKU HRVATSKU HIŽU!”

Red je da se – pored glavnog urednika, gosp. Marka Markovića – u tim značajnim vremenima, među članovima redakcije spomenu novinari kao što su: Stipan Filaković (Pečuh), Marko Dekić (Budimpešta), Marija Mandić-Pereszlenyi (Budimpešta), Antun Kričković ml., fotoreporter (Budimpešta), Anamarija Šokčević., tajnica (Budimpešta). Kao vanjski suradnici djelovali su još: Matija Šokčević, Karlo Tević, Ljubomir Tomić, Mara Stevanović, Sándor Illés, Pál Kiss, dr. Mijo Karagić, Lajoš Škrapić iz Budimpešte.

Godina 1991. je napose značajna i po tome da je Republiku Mađarsku 19. travnja, na čelu s dr. Franjo Tuđmanom, prvim predsjednikom suverene, osamostaljene Republike Hrvatske, posjetilo hrvatsko izaslanstvo, kojom prilikom je došlo i do sastanka visokoga gosta i sa čelnicima Saveza Hrvata u Mađarskoj kao i predstavnicima Hrvatskoga glasnika.

I ovim putem kolegama novinarima želim daljnje uspješno djelovanje u njihovom ne baš zavidnom poslovanju, tiskovno-medijskog informiranja naših hrvatskih zajednica diljem zemlje i izvan njenih granica, čestitajući svima dvadesetu obljetnicu Hrvatskoga glasnika.

Marko Dekić

Dvadeset godina Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj

Prije 65. godina utemeljen je Antifašistički front Slavena (19. svibnja u Baji); osnovan još 1945. u Batanji (18. veljače) koji je imao svoje novine Slobodu (počele izlaziti u lipnja 1945. g.), pisane na dva jezika: slovačkom i tada zvanome hrvatsko-srpskom jeziku. One su poslije povremeno objavljivale i napisane na slovenskom jeziku. Na prvom kongresu AFS-a (19. svibnja u Baji) postavilo se pitanje pokretanja samostalnog lista Hrvata, Srba i Slovenca u Mađarskoj, i od II. kongresa 5–6. listopada 1947. g., kada organizacija Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj djeluje pod nazivom Demokratski savez Južnih Slavena, koji okuplja Hrvate, Srbe i Slovence u Mađarskoj, sve do svoga raspada u proljeće 1991. godine. Taj organ pod paskom mađarskih vlasti djeluje dugih desetljeća, i već 20. listopada 1946. g. pokreće i svoje novine, tisak na materinskom jeziku pod nazivom Naše novine, koje su izlazile do jeseni 1956. godine. Tada u revolucionarnim zbivanjima 1956. godine ne izlaze, a bivaju obnovljene 1957. nakon gušenja revolucije, pod nazivom Narodne novine. Osamostaljenjem matične domovine Republike Hrvatske i demokratskim promjenama u Republici Mađarskoj, stvoreni su uvjeti i za samostalno organizacijsko djelovanje Hrvata u Mađarskoj. Oni se organiziraju od 1991. g. pod okriljem Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji od 2. svibnja 1991. pokreće, prvi put u povijesti ovdašnjih Hrvata, tjednik za sve Hrvate od Gradišća do Bačke, pod imenom Hrvatski glasnik. Prvi glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, od 2. svibnja 1991. do smrti, 25. veljače 1992, bio je Marko Marković. U funkciji v. d. glavnog i odgovornog urednika od veljače 1992. do prosinca 1992. bio je tadašnji predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Đuro Franković. Od prosinca 1992. do ožujka 2005. glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika bio je Ladislav Gujaš, a od svibnja 2005. glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika jest Branka Pavić Blažetin.

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

(Naš kalendar, 1956, 111. str.): „Do sada smo bili ostavljeni, zaboravljeni, živi sahranjeni i izvan svijeta. Bili smo i gluhi i nijemi, jer niti smo mogli, a ni smjeli javno govoriti, a još manje pisati našim milim jezikom“ – pisalo je 21. travnja 1946. godine u uvodniku prvoga broja novina „Novi svet“ koji je prvi put izašao u Mađarskoj nakon Drugoga svjetskog rata. Prvi i neko-

liko sljedećih brojeva toga glasila izašli su u Pečuhu kao „Organ Antifašističkog fronta Južnih Slavena u Mađarskoj“. „Izdavanje mu nije bilo lako. U to vrijeme mađarski je društveni život razarala inflacija. Još jednom, bez obzira na to što je list i u prvom i u nekoliko sljedećih brojeva imao manje-više nedostataka kako po svom socijalnom tako i političkom radu, njegova djelatnost je bila po glavnim linijama dobra. Deset godina opstanka naših novina i kalendara stavlja velike zadatke pred redakciju, suradnike, dopisnike i sve prijatelje naše riječi i našega slova. Osvrćući se na desetogodišnjicu rada, naša je želja po pitanju tiska jedino ta da se on i dalje razvija kako po sadržaju i nakladi tako i po veličini i značaju. Čvrsta nam je vjera da će to tako biti i da će nam u tome pomoći ne samo partija i vlada, nego i svi oni koji su i do sada pomagali kulturni napredak svoga naroda, a posebno svi naši čitatelji.“

(4. srpnja 1996. iz pera Stjepana Zlatarića, svećenika iz Mohača, Hrvatski glasnik): „Nepobitna je činjenica da tisak igra vrlo važnu ulogu u protoku svih vrsta informacija pa shodno tome i očuvanju i razvijanju nacionalnog hrvatskog identiteta. Jesmo li izvršili analizu što sve u Mađarskoj za Hrvate od tiska ima, a što je to što bi trebalo biti. Prvi podatak je zasigurno poznat, tj. koliko pretplatnika „Hrvatskog glasnika“ ima u Mađarskoj. Volio bih da moja informacija nije točna ni istinita. Neprovrjeno je da je tiraž i broj pretplatnika za navedeni tjednik odviše skroman te ne odgovara prosjeku nacionalnih manjina u drugim razvijenim zemljama. „Hrvatski glasnik“ mora postati magnet i imidž za svaku hrvatsku obitelj u Mađarskoj. Osim toga, što je prirodno za svakoga čovjeka hrvatske narodnosti, to je ujedno i jedan način borbe protiv nadiranja asimilacije. Ja bih svojoj braći Hrvatima toplo preporučio da se pretplate na „Hrvatski glasnik“ i ostale novine na materinskom jeziku. To ne znači da treba zanemariti državni tisak u Mađarskoj. Hrvatske obitelji širite i čitajte „Hrvatski glasnik“ ma gdje živjeli u sadašnjoj vašoj domovini. To je vaš hrvatski list!“

Hrvatski glasnik – „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“

Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, čuvar hrvatske pisane riječi i pisma, postoji u tijeku dugom šest desetljeća. Tjednik Hrvata u Mađarskoj pod imenom Hrvatski glasnik izlazi od 2. svibnja 1991. godine, i ove godine slavimo 20. obljetnicu samostalnoga hrvatskog tiska u Mađarskoj. Naime društvenim promjenama početkom devedesetih i događanjima u matičnoj domovini te osamostaljenjem Republike Hrvatske, priznate i ravnopravne članice velike svjetske obitelji naroda, napokon su i hrvatski jezik i pismo dobili svoju samostalnost, a time su i Hrvati u Mađarskoj ušli u novo doba.

Hrvatski glasnik danas je list Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj koji se nalazi u organizacijskom ustrojstvu Croatice Kht.-a, neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost. Hrvatski se glasnik financira iz državnoga proračuna putem natječaja kod Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Hrvatski glasnik, na 16 stranica u boji, izlazi svakoga četvrtka i bavi se širokim rasponom tema, s područja društvenih i političkih događanja, povijesti, kulture, jezika, književnosti, kazališta, etnologije, dijalektalnoga blaga, dječjih stranica, športa, veze s matičnom domovinom. Nastoji brzo reagirati na doga-

danja u svijetu koji nas okružuje jer to danas i traže čitatelji. Rad u Hrvatskome glasniku temelji se na načelima slobodnog tiska i ogleda se u svim novinskim vrstama. Na stranicama Hrvatskoga glasnika ogledaju se specifičnosti koje krase hrvatsku manjinu u Mađarskoj, bogatstvo njezinih etničkih skupina (bošnjački, bunjevački, gradišćanski, podravski, pomurski, racki, šokački Hrvati), bogatstvo mjesnih govora i dijalekata, prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvata u Mađarskoj. Uredništvo Hrvatskoga glasnika danas čine tri zaposlena novinara: Timea Horvat, Bernadeta Blažetin i Stipan Balatinac, na čelu s glavnom urednicom Brankom Pavić Blažetin.

Hrvatski glasnik dostupan je i na internetu na adresi www.croatia.hu. Na pragu trećega tisućljeća Hrvatski glasnik informativna je baza u životu Hrvata, a ujedno u eri informativne revolucije on je „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“.

Medij je poruka, medij kontrolira i oblikuje ponašanje ljudi. Bolje obaviješteni ljudi prave bolji izbor. Otuda sloboda tiska nije luksuz, nego temelj uravnoteženog razvoja, jer se preko medija omogućava artikulacija različitih mišljenja o vlasti i politici te pomaže stvaranju konsenzusa o gospodarskim, društvenim, kulturnim i srodnim pitanjima. Stoga manjinskom tisku treba osigurati pravo na život i obavljanje funkcije koju ima: ostvarivanje prava manjina na javni pisani medij, izvan bilo čijih utjecaja, a pogotovo utjecaja dnevne politike. Žalosno je ako manjinske zajednice ne vide prioritete i ne osiguravaju provedbu zajamčenih manjinskih prava. Šezdeset i pet godina neprekinutog tiska Hrvata u Mađarskoj čine najstariju „ustanovu“. Manjinski su tjednici bili i ostali najjača karika bez kojih se ne može biti u lancu očuvanja nacionalne svijesti te čuvanja jezika i pisma. Jedno od temeljnih građanskih prava jest pravo na slobodu tiska i mišljenja. Sloboda tiska i mišljenja plod je građanskoga društva koje se usprotivilo cenzuri tiska u apso-

lutnoj monarhiji i crkvenim tiskovinama. Sloboda tiska bio je temeljni zahtjev revolucije iz 1948. godine. Danas slobodu tiska ugrožavaju i cenzuriraju veliki koncerni i zemlje velikoga kapitala, svi oni koji imaju monopol i nad medijima. Ništa manje nije ni danas kao ni prije 150 godina aktualno pitanje slobode medija. Jer onda kada tisak pokušava kritički i nezavisno promišljati, on se s političkih i drugih zainteresiranih katedara marginalizira i podcjenjuje, pa su tako česte rečenice poput one „novinari rade samo tri minute dnevno“. Te su izjave vrlo štetne onda ako one odražavaju širi stav političke elite prema vrlo odgovornoj i teškoj novinarskoj profesiji. „Novinari naime rade i dok zastupnici govore. Rade i dok prikupljaju i provjeravaju podatke, tragaju za činjenicama, putuju na mjesta događaja, razgovaraju sa sugovornicima, čitaju materijale, preslušavaju snimke itd.“ Javnost ima pravo znati. Pravo na znanje daje i kritika utemeljena na činjenicama. U političkom i pravnom smislu mediji, tisak u Mađarskoj slobodan je. Ali pitanje je koliki je stupanj te slobode i što može s njom novinar, političar i čitatelj.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika,
tjednika Hrvata u Mađarskoj

Komentar na Hrvatski glasnik

Glasilu o kojemu je riječ neobično poštujem kako zbog tema kojima se bavi tako i zbog onih koji su odgovorni za slobodnu i pošteno informaciju te uređivačku politiku. Stoga ga čitam s ljubavlju, štujući napore cjelokupnog tima da svome manjinskom narodu omogući neposredan kontakt s prošlošću, ali i aktualnošću trenutka. Sviđa mi se što je glasnik koncipiran tako da nudi mogućnost širine i, uvjeren sam, slobode pisanja i govora, s osobitim naglaskom na

političke i kulturološke probleme samoopstojnosti, prije svega baštine i jezika gradišćanskih Hrvata, a onda i drugih hrvatskih enklava u Mađarskoj. Mada se počesto znade naći i oštrijih polemika i sučeljenih mišljenja (posebno su vrijedna kolumnistička i uvodna izlaganja) kad se govori o političkim i društvenim temama, što je dobro i čak nužno širiti, u svakom njegovu broju osjeća se golema potreba približavanja čovjeku i puku. To je ujedno i ono najbitnije što držim da opravdava njegovu produkciju.

Ono što bih izdvojio kao naglašenu odliku jest izvornost – naprosto zrači osebnjuošću, iskrenošću, istinom i, dade se razabrati, neovisnošću od utjecaja bilo kojeg političkog patrona. Subnacionalni interes manjinskog hrvatskog naroda iznad je svega, to se jako dade osjetiti. U procesu očuvanja tradicijskih vrednota, običaja i etnografije, pri čemu važnu ulogu ima provođenje kršćanske vjere, to znači mnogo. Takav je medij jednostavno nezamjenjiv. Zanimljivo je stoga vidjeti opremu lista u kojoj se sadržajna raznolikost isprepliće s bogatstvom kolorita u mnogim i redovitim izvješćima o djelovanju kulturnih, folklornih, glazbenih, glumačkih družina i društava.

Za nas Hrvate u matičnoj zemlji glasilo je od iznimnog značaja jer nam omogućava bolji uvid u probleme samoodržanja te nas hrabri i na vlastitom putu. Pohvaljujem svakako nastojanje da se list i dalje razvija u duhu rasprave stare tradicije, zadržavajući temelj jezičnog idioma. To je dragocjenost koja se ni pod koju cijenu ne smije ispustiti iz ruku. To je posljednje od stare nam Hrvatske što se još dade braniti i obraniti. Uvjerio sam se da Hrvatski glasnik takvih junaka ima. I dalje ću se nadahnjivati njihovim djelima.

Sa zahvalnošću, uz iskrene čestitke uredništvu i svim djelatnicima glasila.

Dr. sc. Igor Šipić (Split)

Voljela bih da Glasnik dobije mogućnost izlaziti na većem broju stranica

Hrvatski glasnik čitam redovito i s nestrpljenjem očekujem svaki petak kada dolazi novi broj.

Razlozi su višestruki. Glasnik je sadržajan i informativan, te osim onih događanja koja su mi poznata, uvijek prepoznam i niz novih informacija.

Najradije čitam uvodno slovo urednice jer je aktualno i kritično, kao i autorske radove ostalih novinara o aktualnim pitanjima iz hrvatske manjinske zajednice u

Mađarskoj. Raduje me i s posebnim simpatijama pogledam dječji kutak jer mislim da kod djece treba stvarati naviku čitanja na hrvatskom jeziku.

Voljela bih da Glasnik dobije mogućnost izlaziti na većem broju stranica. Uz pregled informativnih materijala o tjednim događanjima, analiza i autorskih priloga, veselilo bi me pojačano tematsko predstavljanje (Hrvati iz Mađarske koji su obilježili svoj prostor, ali i bili/jesu prepoznati u matici Hrvatskoj – oni iz bliže prošlosti kroz sjećanja svojih prijatelja i poznanika, tematsko predstavljanje pojedinih mjesta u Mađarskoj u kojima žive Hrvati – njihovih posebnosti, anegdotalnih poveznica mjesta i ljudi, kratke priče/novele u nastavcima autora Hrvata iz Mađarske, prilozi čitatelja-amatera po njihovom izboru...). Možda bi bila privlačna i rubrika redovnih kratkih jezičnih savjeta o pogreškama koje su zamjetno najčešće u hrvatskom jeziku, nagradni natječaji (sponzorirani od institucija) vezani uz pitanja iz svakodnevice Hrvata radi stvaranja kompetitivnosti i održavanja potrebe što šireg čitanja Glasnika unutar same zajednice.

Generalna konzulica Ljiljana Pancirov (Pečuh)